

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza platebních systémů v ČR a ve vybrané zemi EU

Romana Matznerová

**Bakalářská práce
2013**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Romana Matznerová**
Osobní číslo: **E10331**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Analýza platebních systémů v České republice a ve vybrané zemi EU**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je charakterizovat platební systémy, provést analýzu platebních systémů používaných v České republice a ve vybrané zemi Evropské unie.

Zásady:

- Vymezení bankovních systémů.
- Vymezení platebních systémů.
- Charakteristika platebních systémů v České republice se zaměřením na CERTIS.
- Charakteristika platebních systémů v Evropské unii.
- Komparace platebních systémů v České republice a Evropské unii.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

DVOŘÁK, Petr. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, 681 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-720-1515-X.
REVENDA, Zbyněk. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, 423 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 978-80-7261-240-6.
SCHLOSSERBERGER, Otakar. Platební služby. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2012, 325 s. ISBN 978-80-7261-238-3.
JÍLEK, Josef. Peníze a měnová politika. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1.
[http:// www.cnb.cz](http://www.cnb.cz)
<http://www.ecb.int>

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Liběna Černohorská, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce:

1. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Mýšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jořana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 16. 4. 2014

Romana Matznerová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. L. Černohorské Ph.D., za její odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Cílem bakalářské práce je analyzovat platební systémy v České republice s vybranou zemí EU. První část se věnuje obecnému vymezení bankovních systémů, platebního styku a platebních systémů. Druhá část analyzuje platební systémy v České republice a Slovenské republice. Poslední část se zabývá komparací vybraných systémů a jejich rozdílů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bankovní systém, platební systém, CERTIS, SIPS, TARGET2

TITLE

Analysis of payment systems in the Czech Republic and in selected EU countries

ANNOTATION

The aim of this work is to analyze the payment systems in the Czech Republic with selected EU countries. The first part deals with the general definition of banking systems, payment and settlement systems. The second part analyzes the payment systems in the Czech Republic and Slovak Republic. The last part deals with the comparison of selected systems and their differences.

KEYWORDS

Banking system, payment system, CERTIS, SIPS, TARGET2

OBSAH

ÚVOD	12
1. OBECNÉ VYMEZENÍ BANKOVNÍCH SYSTÉMŮ	14
1.1 Bankovní systémy	14
1.1.1 Rozdělení bankovních systémů.....	15
1.1.2 Bankovní systém v ČR	16
1.2 Charakteristika bank.....	17
1.3 Centrální banka	18
1.3.1 Regulace a dohled ČNB.....	18
2. PLATEBNÍ SYSTÉMY	19
2.1 Platební styk.....	19
2.2 Mezibankovní platební systémy.....	20
2.2.1 Korespondentský platební systém.....	21
2.2.2 Clearingový platební systém.....	22
2.3 SWIFT	23
2.3.1 SWIFT v České republice.....	24
2.3.2 Swiftová zpráva	24
2.4 Jednotný eurový platební prostor SEPA	26
2.4.1 Vliv projektu SEPA na subjekty.....	26
2.4.2 SEPA v České republice	27
3. MEZIBANKOVNÍ PLATEBNÍ SYSTÉMY POUŽÍVANÉ V ČR.....	28
3.1 Automatické bankovní operace.....	28
3.2 CERTIS.....	30
3.2.1 Účastníci v systému	31
3.2.2 Typy transakcí	32
3.2.3 Poplatky za operace v systému CERTIS.....	33
3.2.4 Statistické údaje	34
4. PLATEBNÍ SYSTÉMY POUŽÍVANÉ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE.....	36
4.1 Platební systém SIPS.....	36
4.1.1 Účastníci platebního systému SIPS.....	37
4.1.2 Poplatky za využívání systému SIPS	37
4.1.3 Statistické informace systému SIPS.....	38
4.2 Platební systém TARGET2.....	40
4.2.1 Poplatky v systému TARGET2	41
4.2.2 Princip činnosti TARGET2.....	41

4.2.3	Statistické údaje systému TARGET2	42
5.	KOMPARACE PLATEBNÍCH SYSTÉMŮ V ČESKÉ A SLOVENSKÉ REPUBLICE	44
5.1	Porovnání platebního systému CERTIS a SIPS.....	44
5.1.1	Komparace počtu zpracovaných položek.....	45
5.1.2	Porovnání výše poplatků.....	46
5.2	Porovnání platebních systémů CERTIS a TARGET2-SK	47
5.2.1	Analýza statistických dat platebních systémů.....	48
ZÁVĚR.....		50
POUŽITÁ LITERATURA		52

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Rozdělení platebních styků.....	19
Tabulka č. 2 - Výše poplatků v systému CERTIS pro rok 2013	33
Tabulka č. 3 – Výše poplatků v systému TARGET2	41
Tabulka č. 4 - Provedené platby v systému TARGET2-SK.....	42
Tabulku č. 5 – Porovnání cen za zpracovanou položku	46
Tabulka č. 6 – Rozdíly mezi systémy CERTIS a TARGET2-SK.....	48

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 - Počet bank působící na českém bankovním trhu	15
Obrázek č. 2 – Zúčtování u korespondentského platebního systému.....	21
Obrázek č. 4 – Vývoj počtu přenesených zpráv přes síť SWIFT	23
Obrázek č. 5 – Denní průměr počtu transakcí v roce 2012	29
Obrázek č. 6 - Počet účastníků v systému CERTIS	31
Obrázek č. 7 – Schéma postupu zpracování mezibankovní úhrady v systému CERTIS	32
Obrázek č. 8 – Průměrný denní počet položek za rok 2012	34
Obrázek č. 9 – Vývoj počtu položek od roku 1992 do roku 2012.....	35
Obrázek č. 10 – Počty plateb v mil. provedených v systému SIPS.....	38
Obrázek č. 11 – Hodnoty transakcí v mil. eur v systému SIPS.....	39
Obrázek č. 12 – Schéma zaúčtování prostřednictvím systému TARGET2.....	42
Obrázek č. 13 – Porovnání počtu průměrných denních položek v systému CERTIS a SIPS ..	45
Obrázek č. 14 – Průměrné denní obraty systému CERTIS a TARGET2-SK	49

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ABO	Automatické bankovní operace
BIC	The Bank Identifier Code
CERTIS	Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement system
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSFR	Česko Slovenská Federativní republika
ECB	Evropská centrální banka
EPC	Evropská rada pro platební styk
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropské společenství centrálních bank
EU	Evropská unie
NBS	Národní banka Slovenska
RTGS	Real Time Gross Settlement
SBČS	Státní banka československá
SEPA	Single Euro Payments Area
SIPS	Slovak Interbank Payment Systém
SR	Slovenská republika
SÚSP	Souhrnný účet státní pokladny
SWIFT	Society form Worlwide Interbank Financial Telecommunication
TARGET	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer

ÚVOD

Bankovníctví představuje jedno z nejvýznamnějších sektorů tržního hospodářství, jehož základní funkcí je provádění platebních styků mezi subjekty. Vlivem silné globalizace dochází k rozvoji platebního styku, z toho důvodu fyzické osoby, podniky, ale i státní instituce preferují bezhotovostní platební styk než hotovostní formu. Sjednocují se zásady při vedení účtu, vlastního zúčtování na účtech a sestavování lhůt.

Historie platebního systému v České republice sahá do 70. let minulého století, kdy Státní banka československá připravila základ pro platební styk, kterým se stal celostátní systém platebního styku. Nový systém obsahoval jednotné číslování účtů a zrušení oběhu fyzických platebních dokladů. Na počátku 90. let dochází v bývalém Československu k politickým změnám, které významně ovlivnily rozvoj bankovního trhu. V roce 1992 vzniká systém CERTIS, který jako jediný platební systém zpracovává platby v českých korunách.

Na mezinárodní úrovni přispělo k rozvoji platebních systémů zavedení jednotné evropské měny v roce 1999. V důsledku provádění jednotné evropské politiky vznikl v témže roce systém TARGET, který se později rozvinul v systém TARGET2.

Cílem bakalářská práce je charakterizovat platební systémy, analyzovat a provést komparaci platebních systémů v České republice s platebním systémem ve vybrané zemi Evropské unie.

První část bakalářské práce poskytuje přehled o fungování bankovního systému, charakterizuje jednotlivé bankovní systémy, zároveň není ani opomenuto na bankovní systémy v České republice. Dále jsou popsány principy a funkce jednotlivých bank. První část se zabývá i popisem Česká národní banky jako centrální banky a její dohled nad ostatními bankami.

Druhá část popisuje problematiku platebních systémů, charakterizuje jejich principy fungování, možná rizika, ale i druhy platebních systémů. Také je zde popsán systém SWIFT jako komunikační prostředek pro banky a jednotný eurový platební prostor SEPA.

V dalších dvou kapitolách je provedena analýza platebního systému v České republice a Slovenské republice jako zemi reprezentující Evropskou unii. Práce je zaměřena na systém CERTIS v České republice a systémy SIPS a TARGET2 na Slovensku. Jsou popsány principy systému, účastníci, výše poplatků a rozbor statistických údajů, tj. položek zpracovanými platebními systémy.

V následující kapitole je provedena komparace platebních systémů v České republice s platebními systémy ve Slovenské republice. Nejprve jsou porovnány systémy CERTIS

a SIPS, kde jsou hodnoceny počty zpracovaných položek a výše poplatků za jednu zpracovanou transakci zúčtovacím centrem. Také jsou porovnávány systémy CERTIS a TAGET2-SK. Následující závěrečná část bakalářské práce shrnuje poznatky a hodnotí platební systémy v České a Slovenské republice.

1. OBECNÉ VYMEZENÍ BANKOVNÍCH SYSTÉMŮ

Bankovníctví je nejvýznamnější složkou v tržní ekonomice dané země. Banky jsou součástí každodenního života lidí, avšak ne každému jsou známy jejich činnosti, postavení bank v tržní ekonomice a vliv centrální banky na ostatní banky. Obchodní banky napomáhají fungování ekonomiky tím, že zajišťují volné peněžní prostředky v podobě přijímání vkladů a zároveň v rámci úvěrové politiky půjčují vlastní i cizí finanční prostředky.

1.1 Bankovní systémy

Bankovní systém v dané zemi tvoří centrální banka a síť obchodních bank, jejich vzájemné vztahy a rovněž jejich vztahy k okolí (podnikovému sektoru, domácnostem, státu, zahraničí).¹ Rozdíly v bankovních systémech lze sledovat spíše z historického pohledu, protože v moderní tržní ekonomice jsou principy systému prakticky totožné. Na bankovní systém a jeho uspořádání působí řada faktorů. Mezi faktory ovlivňující konkrétní podobu bankovníctví se řadí politická situace v zemi, státní regulace, legislativní opatření, měnová stabilita, vyhlášky centrální banky, finanční rozvoj, ale i náboženství, tradice a historický vývoj.

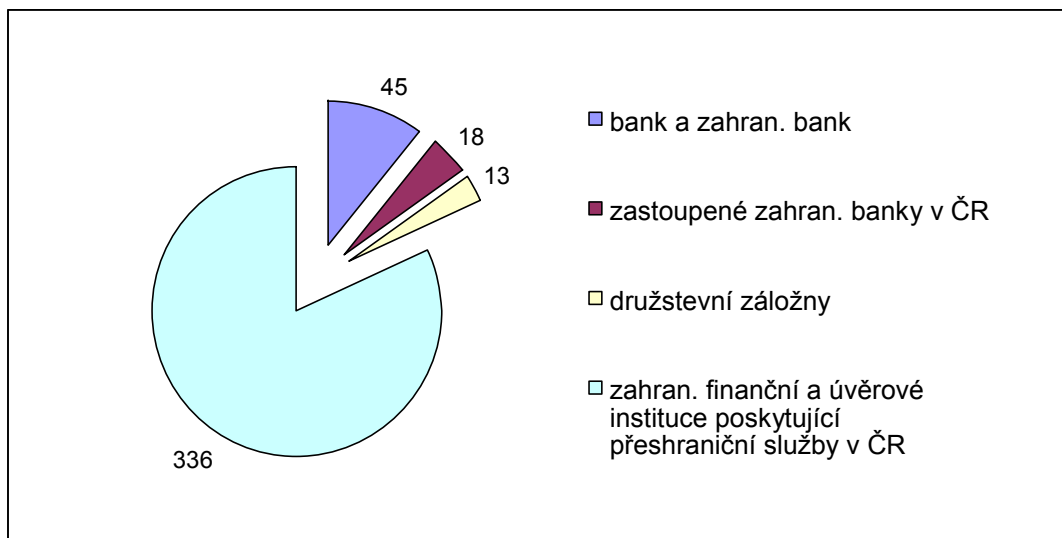
Základním prvkem bankovního systému je banka. Kromě bank se do bankovního sektoru zahrnou i finanční instituce, které sice nejsou oficiálně považovány za banky, ale provádějí některé z bankovních činností, tedy zprostředkovávají platební styk, přijímají vklady a poskytují volné peněžní prostředky. Na prvním místě je centrální banka, která má svou nezastupitelnou roli v rámci bankovníctví a měnové politiky. Ovšem v bankovním systému existují i jiné druhy bank, např. obchodní banky, investiční banky, spořitelní banky a banky poskytující hypotéky.

Bankovní soustava České republiky (ČR) se skládá z bank a zahraničních bank, pojišťoven a zajišťoven, obchodníků s cennými papíry, investičních společností a investičních fondů, směnár, penzijních společností a ostatních společností (např. centrální depozitář, vypořádací systémy a likvidátoři).

Jak znázorňuje obrázek č. 1, k 30. 6. 2013 působilo na českém bankovním trhu celkem 45 bank a poboček zahraničních bank, to představuje 11 % z celkových bank. Dále působilo 18 zastoupených zahraničních bank. Ty lze chápat jako banky registrované Českou národní bankou (ČNB), které zprostředkovávají styky mezi zastupovanou bankou a českými peněžními ústavami. Také působilo 13 družstevních záložen a 336 zahraničních finančních

¹ REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, str. 88

institucí poskytující přeshraniční služby v ČR. Tím se tuzemské banky a pobočky zahraničních bank setkávají s konkurencí.

Obrázek č. 1 - Počet bank působící na českém bankovním trhu

Zdroj: Základní seznamy subjektů podle typu subjektu k datu 30.6.2013. ČNB [online]. 2013 [cit. 2013-09-05].

Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE, vlastní úprava

1.1.1 Rozdělení bankovních systémů

Odborná literatura nejčastěji rozděluje bankovní systémy na jednostupňový a dvoustupňový. *Jednostupňový bankovní systém* je založen na neexistenci centrální banky. Emisi bankovek provádí zcela univerzální banky, zároveň mohou provádět veškeré bankovní obchody. Tento systém fungoval zejména v počátcích historického vývoje bankovního systému. Systém zanikl se vznikem centrální banky a s tím spojeným přechodem emise bankovek na centrální banku.

Dvoustupňový bankovní systém spočívá na institucionálním oddělení makroekonomické funkce, kterou zabezpečuje centrální banka, a mikroekonomické funkce, která je doménou komerčních bank.² Centrální banka zabezpečuje měnovou politiku a reguluje chování obchodní bank. Banky poté provádí bankovní obchody (přijímají vklady, zprostředkovávají platební styk a poskytují volné peněžní prostředky).

V odborné literatuře se můžeme setkat i s *třístupňovým bankovním systémem*. Ten se vyvíjí v situaci, kdy je stát součástí integračního celku, např. Evropské unie (EU). Znamená to, že

² REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, str. 88

část práv se přenáší z centrální banky státu na centrální banku nadnárodní společnosti, např. Evropskou centrální banku (ECB).³

1.1.2 Bankovní systém v ČR

V ČR převládá dvoustupňový bankovní systém. Na bankovním trhu působí vedle centrální banky univerzální banky, specializované banky, zahraniční banky i dvě banky se státní účastí.

V posledních letech je trend univerzálního bankovníctví. Spočívá v postupně se stírajících rozdílech mezi jednotlivými druhy bank. Jedná se o spojení komerčních a investičních funkcí bank. To představuje velké výhody pro bankovní klienty, kteří díky univerzalizaci získají bankovní produkty a služby u jedné banky. Tím klient ušetří čas a přináší mu to značnou míru pohodlnosti.

Mezi největší univerzální banky, které působí na českém bankovním trhu, jsou Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s., Unicredit, a.s. Z hlediska jejich více jak 50 % podílu na trhu, jsou univerzální banky významnými subjekty českého bankovního trhu.⁴

Specializované banky jsou protiklady univerzálních bank. Specializované banky se zaměřují pouze na poskytování některých produktů a služeb (spoření, hypotéky) a mají pouze omezenou bankovní licenci. V důsledku stále se rozmáhajícího univerzálního bankovníctví mají specializované banky menší konkurenci na bankovním trhu. To je jeden z důvodů úbytku specializovaných bank. V českém bankovním systému je nejvíce specializovaných bank stavebních spořitelen. Jejich činnost se zaměřuje na poskytování produktů, např. úvěr ze stavebního spoření.

Na českém bankovním trhu se nachází i dvě banky se státní účastí, jedná se o Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, která se specializuje na podporu malého a středního podnikání. Zároveň zprostředkovává státní programy na podporu podnikání a poskytuje cenově výhodné záruky na úvěry než komerční banky. Druhá banka se státní účastí je Česká exportní banka, která se zaměřuje na podporu vývozu prostřednictvím výhodného financování ze strany státu.

³ LIŠKA, Václav. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004, str. 221

⁴ REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, str. 89

1.2 Charakteristika bank

Banky jsou ve své podstatě podniky, které mají ovšem ve srovnání s podniky v jiných odvětvích ekonomiky řadu specifických rysů. Banku lze charakterizovat jako finančního zprostředkovatele, jehož hlavní náplní činnosti je přijímání vkladů, poskytování úvěrů a provádění platebního styku.⁵

Na banky se vztahují zcela odlišné podmínky než na podniky v jiných oborech, proto musí existovat jednoznačná právní úprava, která je vymezena v zákonu o bankovníctví. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách stanovuje, že banky musí splňovat podstatné předpoklady:⁶

- banky se rozumějí akciové společnosti se sídlem v ČR,
- přijímají vklady od veřejnosti, vkladem se rozumí svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu,
- poskytují úvěry, kdy úvěrem se rozumí v jakékoliv formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky,
- od ČNB získají bankovní licenci na základě splnění podmínek stanovených ČNB.

Z pohledu ekonomického, banky plní funkce, na základě kterých provádějí bankovní činnosti. Banky se mohou specializovat pouze na některé typy obchodů, či klientů, tím vznikají odlišné druhy bank. V tržní ekonomice plní banky čtyři základní funkce:⁷

- finanční zprostředkování, to znamená získávání volného kapitálu od věřitelů a jeho poskytování dlužníkům,
- emise bezhotovostních peněz,
- zprostředkování platebního a zúčtovacího styku,
- zprostředkování finančního investování na peněžním a kapitálovém trhu.

⁵ REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, str. 86

⁶ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, § 1 odst. 1. *Businesscenter.cz* [online]. © 1998 - 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/cast1.aspx>

⁷ DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, Vysokoškolská učebnice (Linde), str. 30

1.3 Centrální banka

První centrální banky se začaly zakládat zhruba od poloviny 19. století. V některých zemích vznikaly centrální banky až po 2. světové válce. Obvykle země má, až na výjimky, jednu centrální banku.⁸ Centrální banky jsou instituce, které mají nenahraditelné místo v oblasti měnové politiky a provádí regulace nad bankovním systémem.⁹

Centrální banka plní v tržní ekonomice své nezastupitelné funkce, na základě kterých se odlišuje od ostatních bank. Mezi tyto hlavní funkce patří:

- emisní funkce, kdy jako jediná banka má emisní monopol, tzn. vydává bankovky a mince,
- provádí měnovou politiku s cílem dosáhnout měnové stability,
- reguluje a dohlíží nad bankovním systémem.

1.3.1 Regulace a dohled ČNB

Bankovníctví patří k nejvíce regulovaným odvětvím. Hlavní důvody jsou vytváření prostoru pro měnovou politiku, podpora bezpečnosti a důvěryhodnosti bankovního systému v ČR. Se vstupem ČR do EU v roce 2004 došlo k otevření tuzemského trhu bankovním subjektům a jiným finančním institucím využívajícím volného pohybu služeb.

Od dubna 2006 je svěřen bankovní dohled nad finančním trhem ČNB, která zřídila Výbor pro finanční trh. Jedná se o poradní orgán bankovní rady ČNB, který provádí dohled nad finančním trhem, má právo regulovat finanční trh a předkládat doporučení bankovní radě. Také ČNB zřídila Centrální registr úvěrů, který usnadňuje bankám získávání informací o důvěryhodnosti a bonitě klientů.

Od roku 2011 se ČNB podílí na regulaci a dohledu finančního trhu EU, kdy byly zřízeny Evropská rada pro systémová rizika, a tři evropské orgány pro dohled nad finančním trhem, tj. Evropský orgán pro bankovníctví, Evropský orgán pro cenné papíry a trhy a Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění.¹⁰

⁸ Např. Hongkong a Singapur nemají centrální banky, ale instituci pracující na principu měnové rady, kdy měnová politika je závislá na přílivu a odlivu zahraničních měn. Centrální banky členských zemí unie nemají pravomoc v měnové oblasti, ale tuto činnost následně zajišťuje Evropská centrální banka.

⁹ REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, str. 423

¹⁰ Historie regulace a dohledu finančního trhu. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2013-07-19]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/index.html

2. PLATEBNÍ SYSTÉMY

Pro důkladné pochopení platebních systémů bude nejprve popsán pojem platební styk. Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, obchodní banky jsou finanční instituce, které v rámci udělení licence mohou vykonávat platební styk a zúčtování. Platební styk tvoří jednu ze čtyř základních funkcí obchodních bank.

2.1 Platební styk

Platební styk banky lze chápat jako platební produkty, prostřednictvím kterých banka provádí svou činnost. Při platebním styku dochází k přenosu peněžních aktiv mezi plátcem a příjemce platby.

ČNB se podílí na tvorbě předpisů a přípravě zákonných úprav v oblasti platebního styku a zúčtování bank. Pečuje o plynulost a hospodárnost platebního styku a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich rozvoji.¹¹ Platební styk prošel v historickém vývoji řadou změn. Členění v současné době znázorňuje tabulka č.1.

Tabulka č. 1 – Rozdělení platebních styků

Kritérium	Formy platebního styku	
Formy plateb	Hotovostní	Bezhotovostní
Teritorium	Tuzemský	Zahraniční
Druhy klientů	Retailové	Wholesalové

Zdroj: DVOŘÁK, Petr. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, str. 343, vlastní úprava

Hotovostní platby lze chápat jako běžné platební transakce převážně v nízkých částkách mezi odesílatelem a příjemcem. Klienti banky ukládají na svůj účet bankovky a mince prostřednictvím pokladních složenek na pokladnách bank, zároveň mohou i vybírat hotovost ze svého účtu výběrným lístkem. Klient musí transakci autorizovat svým podpisem podle podpisového vzoru a doložit doklad totožnosti (pokud je ve smlouvě tak dohodnuto) a převzetí částky potvrdí svým podpisem. Tyto transakce jsou označovány jako pokladní operace. Klient také může vybírat hotovost prostřednictvím své platební karty u bankomatu.

Bezhotovostní platební styk je převod finančních prostředků mezi účty klientů prostřednictvím finančních institucí. Jedná se o stěžejní doménu bank a v současné době došlo

¹¹ Platební styk. Česká národní banka [online]. [cit. 2013-08-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/

k výraznému rozvoji bezhotovostního platebního styku. K převodu může dojít v rámci jedné banky, poté se hovoří o vnitrobankovním platebním styku. Ale platby mohou probíhat mezi různými bankami, poté se jedná o mezibankovní platební styk. Nutnou podmínkou k existenci bezhotovostního platebního styku je uzavřený účet u bankovní instituce, nejčastěji se jedná o běžný účet.

Bankovní převody jsou využívány k převodu finančních prostředků z jednoho účtu ve prospěch účtu druhého. Mohou být převedeny pouze drobné platby v rámci retailového prostoru, ale i velké částky u korporátních klientů. S ohledem na iniciátora platby mohou mít podobu:¹²

- příkaz k úhradě – kdy je platba iniciována a platební příkaz vystaven majitelem účtu,
- příkaz k inkasu – vychází z podnětu příjemce platby.

2.2 Mezibankovní platební systémy

Zákon č. 124/2002 Sb., o platebním styku vymezuje platební systém jako systém, který zajišťuje převody peněžních prostředků. Platební systém je provozován na základě písemné smlouvy s účastníkem systému a udělení licence ČNB. Účastník systému může být osoba, která splňuje podmínky zákona o platebním styku. Systém je provozován na principu zúčtování jednotlivých položek při současné kontrole jejich krytí nebo na principu zúčtování rozdílů vypočtených ze vzájemných pohledávek a závazků účastníků systému.¹³

U mezibankovního platebního systému se jedná o platby, kde plátce a příjemce jsou klienti různých bank. Platby se provádí na základě vzájemného propojení mezi bankami. Mezibankovní platební systémy mohou být uplatňovány na národní úrovni, poté se jedná o banky jedné země a na úrovni mezinárodní (mezi bankami různých států).

Proces převodu platebních prostředků mezi bankami má dvě důležité části:¹⁴

- **přenos informace** - charakterizující danou platbu. V současné době je prováděna elektronickou cestou a zahrnuje i ochranu dat. Banky nejčastěji využívají k přenosu informací síť SWIFT,

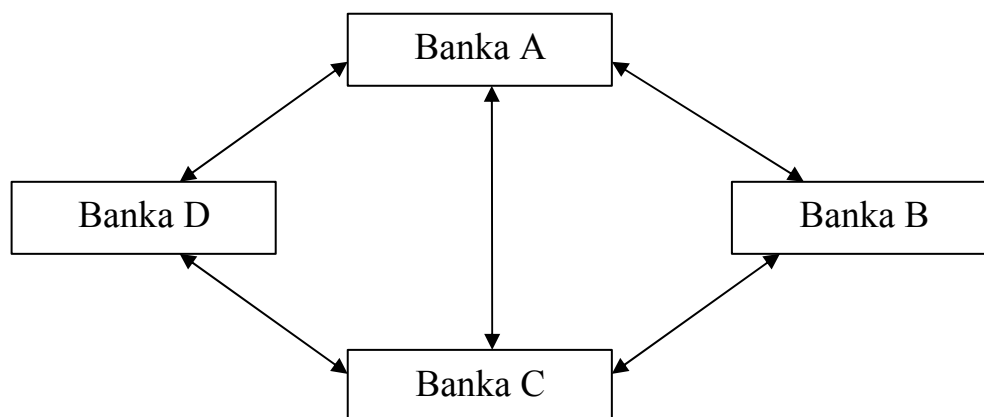
¹² PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovníctví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, str. 237

¹³ Zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích. A platebních systémech. *Businesscenter.cz* [online]. [cit. 2013-09-12]. Dostupné z: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/platebni_styk/cast4.aspx

¹⁴ DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, Vysokoškolská učebnice (Linde), str. 290

- **zúčtování platby** – zatížení účtu plátce (banky plátce) a zároveň připsání částky ve prospěch účtu příjemce (přijímací banky). Zúčtování platby lze provádět přímým spojením přes vzájemně otevřené korespondentské účty nebo přes zúčtovací banky, na které jsou napojeny jednotlivé banky.

2.2.1 Korespondentský platební systém

Obrázek č. 2 – Zúčtování u korespondentského platebního systému

Zdroj: MÁČE, Miroslav. Platební styk: klasický a elektronický. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, s. 147

Obrázek č. 2 znázorňuje způsob zúčtování u korespondentské banky, kdy banka vede účet pro danou banku a naopak. Platební styk se uskutečňuje na základě převodů mezi účty bank potažmo účty klientů. Z obrázku je patrné, že není možné, aby každá banka měla účet u každé banky. Poté se hledá nejkratší a nejlevnější platební cesta pro prováděnou platbu, která povede k cílové bance. Účty bank, na kterých se platba realizuje, se nazývají korespondentské účty. Systém se nejvíce využívá u zahraničního platebního styku, kdy zahraniční peněžní instituce vede pro konkrétní českou banku korespondenční účet. Existují dva druhy kont:

- **nostro**¹⁵ účet, vede zahraniční banka české (naší) bance v měnové jednotce dané zahraniční banky,
- **loro**¹⁶ účet je veden českou bankou zahraniční instituci (jejich účet) v českých korunách.

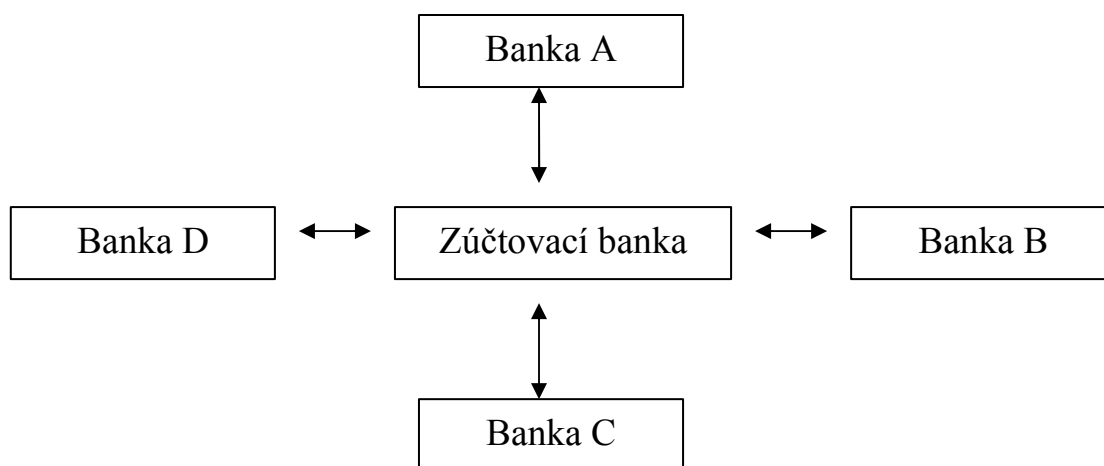
Korespondenstké účty jsou zřizovány s cílem zabezpečit efektivní platební styk. Konta nejsou úročena, proto na kontech udržují banky pouze minimum finančních prostředků k zabezpečení platebního styku.

¹⁵ Z itaštiny *nostro* = naše

¹⁶ Z itaštiny *loro* = vaše

2.2.2 Clearingový platební systém

U platebního systému mají jednotlivé banky otevřen svůj nostro účet u zúčtovací banky, přes kterou provádějí platby ostatní napojené banky. Oproti korespondentskému systému není nutnost vedení účtů všech bank u celé řady bank napojených v systému. To přináší výhodu urychlení mezibankovního platebního styku a snížení množství vázaných prostředků. Banka má zřízený pouze jeden účet u zúčtovací banky (nejčastěji ČNB), tím má finanční instituce vázaný menší objem finančních prostředků. Princip clearingového platebního systému znázorňuje obrázek č. 3.

Obrázek č. 3 – Platební systém se zúčtovací bankou

Zdroj: MÁČE, Miroslav. *Platební styk: klasický a elektronický*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, s. 148

Clearingové systémy mohou být založeny na principu:

- **netto principu** – na konci zúčtovacího období spočítá zúčtovací banka rozdíl mezi odchozími platbami a platbami, které přišly pro jednotlivé banky. Při kladném saldu banky se zůstatek na účtu u zúčtovací banky zvyšuje, v případě záporného salda se zůstatek snižuje a banka musí pokrýt rozdíl dostatečně vysokým zůstatkem,
- **brutto principu** – zúčtovávají se jednotlivé transakce samostatně bez kompenzace došlých a odešlých plateb a každá platba musí být při zúčtování kryta.

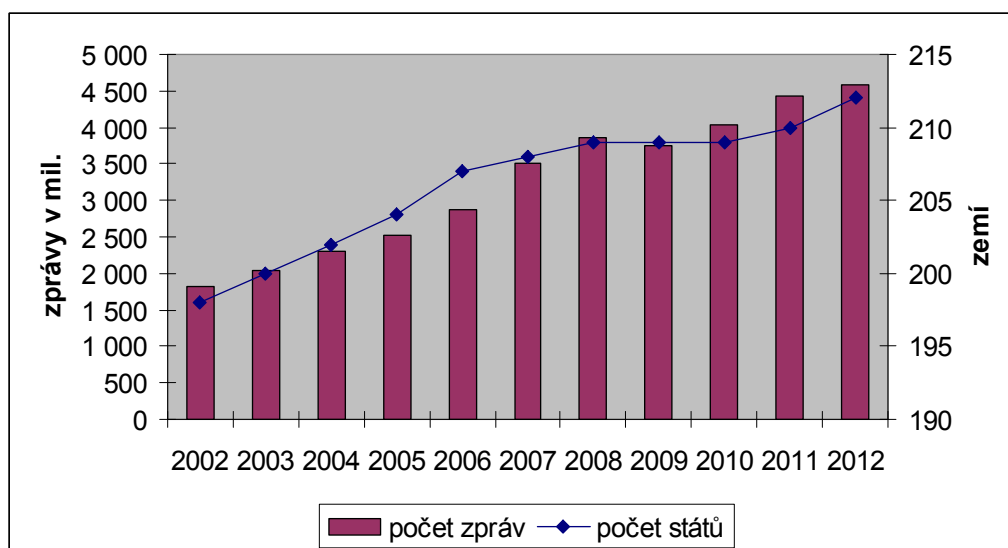
Clearingové platební systémy se liší tím, jaká banka provádí zúčtovací funkce. Centrální banka jako zúčtovací banka poskytuje výhodu ve vysoké bezpečnosti, kdy nehrozí riziko přerušení provozu platebního systému. Zajišťuje neomezenou likviditu v domácí měně, tím že poskytuje úvěry pro překonání krátkodobého finančního nedostatku u zúčtovacích bank a také není zde konkurenční rivalita. Centrální banka jako zúčtovací banka se využívá u brutto

principu. Jako zúčtovací banka může fungovat i **komerční banka**, která se využívá zejména u netto principu.

2.3 SWIFT

SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) vznikl v roce 1973 v Bruselu s cílem vytvořit společné zpracovávání dat a jednotný jazyk na mezinárodní finanční transakce. Tím došlo k potlačení dálnopisu jako telekomunikačního prostředku, který nenabízel dostatečnou bezpečnost a nízké náklady.

Jedná se o počítačově řízený systém sloužící k dálkovému přenosu dat mezi bankami i finančními a nefinančními institucemi. Banky zapojené do systému SWIFT získávají mnoho výhod. Systém poskytuje rychlou komunikaci s ostatními bankami po celém světě. Zpracování informací je plně automatizováno, tím dochází ke zvyšování produktivity práce. Oproti využívání dálnopisu jsou náklady minimální a celý proces přenosu informací je bezpečnější. SWIFT propojuje více jak 10.000 finančních institucí z více jak 212 zemí a každý den přeneše více jak 10 mil. standardizovaných finančních zpráv. SWIFT se využívá pouze k předávání zpráv mezi bankami, tudíž neslouží jako mezinárodní clearingový platební systém. Přehled přenesených celkových dat mezi bankami ve světě a přehled zapojených zemí znázorňuje obrázek č. 4.

Obrázek č. 4 – Vývoj počtu přenesených zpráv přes síť SWIFT

Zdroj: SWIFT history. SWIFT [online]. [cit. 2013-09-16]. Dostupné z: http://www.swift.com/about_swift/company_information/swift_history, vlastní úprava

SWIFT je nepřetržitě k dispozici, tzn. je v činnosti 24 hodin 7 dnů v týdnu. Zaslání zprávy z jedné banky do druhé trvá jen několik sekund. V případě, že přijímací banka není v době zaslání zprávy na SWIFT připojena, SWIFT zprávu uschová a zasílá ji okamžitě po připojení přijímací banky.¹⁷

SWIFT je otevřenou družstevní organizací pro nové účastníky a uživatele a tím je systémem, který musí pružně reagovat a měnit podmínky na základě potřeb nových uživatelů. Zlepšuje své služby tím, že rozvíjí software, zvětšuje pole své působnosti pro další finanční operace a zavádí nové standardy.

Ačkoliv je SWIFT nevýdělečnou organizací, své služby zpoplatňuje. Poplatky slouží k úhradě nákladů spojené s provozem sítě a přispívají na rozvoj swiftové sítě. Čím je více napojených zemí a uživatelů, tím dochází ke snižování poplatků za zprávu.

2.3.1 SWIFT v České republice

ČR využívá swiftovou síť již déle než třicet let. Jako vůbec první banka východní Evropy se stala Československá obchodní banka v únoru 1981. První swiftovou zpráva pak odeslala 16.května 1983.¹⁸

Druhá banka, která se napojila v tehdejší České a Slovenské Federativní republice (ČSFR) byla v roce 1989 Živnostenská banka. V roce 1991 se také přidala Státní banka československá, Komerční banka, Investiční banka a Všeobecná úverová banka ze Slovenska. Postupně se napojovaly další subjekty a tím docházelo k růstu počtu swiftových zpráv odeslaných z ČSFR (o 69 %). Z toho důvodu vzniklo v roce 1992 nový spojovací procesor v Praze na Žižkově. V současnosti největší banky v ČR přijmou a odešlou přes několik milionů zpráv denně.

2.3.2 Swiftová zpráva

Swiftová zpráva slouží pro přenos dat a informací ve swiftové síti. Zprávy jsou vysoce standardizované se společným mezinárodní jazykem, tj. angličtinou. Proti zneužití jsou jednotlivé zprávy zašifrované a dochází ke vzájemné výměně zakódovaných klíčů mezi bankami. Velkou výhodou SWIFTu je vyhovění potřeb pro bezhotovostní platební styk u korespondenčních účtů, ale i pro brutto a netto platebních systémů. Jedná se o platební styk na mezinárodní i národní úrovni.

¹⁷ DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, Vysokoškolská učebnice (Linde), str. 306

¹⁸ SCHLOSSBERGER, Otakar a Marcela SOLDÁNOVÁ. *Platební styk*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Bankovní institut, 2005, str. 292

Swiftová zpráva má svůj standardizovaný tvar:

M T x y z

kde x = kategorie zprávy – označuje předmět týkajícího se obchodu,
 y = skupina zprávy – označuje funkci zprávy u každé kategorie,
 z = typ zprávy – popisuje zvláštní detaily každé zprávy.

Existuje 11 kategorií swiftových zpráv:

- 0 – Systémové zprávy
- 1 – Úhrady klientů a úhrady šeků
- 2 – Mezibankovní převody
- 3 – Konverze a operace na peněžních trzích
- 4 – Inkasa a Cash Letters
- 5 – Operace s cennými papíry
- 6 – Drahé kovy a komodity
- 7 – Dokumentárníakreditivy a záruky
- 8 – Cestovní šeky
- 9 – Zprávy o zůstatcích, výpisy, avíza o změnách sazeb, žádosti o statusy
- X – společné informace

V systému se používá přes 200 standardizovaných swiftových zpráv, kde nejpoužívanější je MT 103 – klientský převod a MT 202 – mezibankovní převod. Každý tvar zprávy je možné použít pouze k účelu, pro kterou byla zpráva zhotovena.

Swiftová zpráva se skládá z pěti bloků, kde pouze první tři bloky (záhlaví) jsou povinné. Jedná se o identifikaci odesílající banky, vstupní pořadové číslo zprávy, typ zprávy, její prioritu a identifikaci adresáta. Čtvrtý blok, nebo-li textový blok, obsahuje předepsaný formát pro popsání zprávy. Trailer představuje pátý blok a obsahuje technické informace.

K přenosu swiftové zprávy je třeba znát swiftové adresy (The Bank Identifier Code – BIC) adresáta a příjemce. Jedná se o osmi nebo jedenáctimístné kódy, které slouží k identifikaci jednotlivých bank. Kódy se skládají z:

- kód banky – vyjádřený abecedními znaky (4 znaky),
- ISO kód země – identifikuje zemi, ve které sídlí instituce (2 znaky),
- kód místa – alfanumerický znak daného města nebo regionu (2 znaky),
- kód pobočky – nepovinný kód označující danou pobočku (3 znaky).

Abecední seznam kódů bank a SWIFT (BIC) kódů v ČR poskytuje příloha č. 1.

2.4 Jednotný eurový platební prostor SEPA

Jednotný eurový platební prostor SEPA (Single Euro Payment Area) je stále se vyvíjející projekt, který vytváří integrovaný trh služeb platebního styku. Dohodnuté a zavedené standardy komerční sférou umožňují uskutečňovat bezhotovostní platby v eurech z jakékoliv místa v eurozóně. Tím dochází ke snížení rozdílů mezi tuzemskými a přeshraničními platbami. Na veškeré provedené platby přes systém SEPA je nahlíženo jako na tuzemské platby a je jedno, odkud příjemce či příkazce pochází.

Díky společným platebním normám a postupům zajišťuje SEPA občanům a podnikům eurozóny bezpečné, cenově konkurenceschopné a spolehlivé platební služby v eurech. Projekt SEPA poskytuje přístup novým subjektům z jiných členských států a tím rozšiřuje jejich odbytovou základnu a zároveň i vytváří podmínky pro zdokonalování trhu služeb platebního styku v eurozóně.

Projekt SEPA zahájila v roce 2002 Evropská rada pro platební styk (EPC) se silnou podporou ECB a Evropské komise. Zároveň vymezila i nová pravidla pro platební styk v eurech. SEPA mohou využívat i země mimo eurozónu, jen za předpokladu schopnosti uplatňovat postupy a standardy projektu.

Prvky SEPA jsou:¹⁹

- jednotná měna,
- jednotný soubor platebních nástrojů – bezhotovostní úhrady, přímé inkaso a platby uskutečněné prostřednictvím platebních karet,
- efektivní infrastruktura pro platební styk v eurech,
- jednotné technické normy,
- jednotné provozní postupy,
- harmonizovaný právní základ,
- průběžný rozvoj nových služeb orientovaných na zákazníky.

2.4.1 Vliv projektu SEPA na subjekty

Projekt SEPA má vliv na všechny zainteresované subjekty, protože jim poskytne nové možnosti. Projekt vyvolává silnější konkurenci, kdy eurozóna se stává integrovanějším trhem a poskytovatelé nabízejí služby bez omezení. Pro spotřebitele a podniky představuje projekt SEPA usnadnění platebního styku. Spotřebitelé a podniky využívají pouze jeden bankovní

¹⁹ *Jednotná oblast pro platby v eurech (SEPA)* [online]. Evropská centrální banka, 2006 [cit. 2013-09-06]. ISBN 78-92-899-0100-0. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2006cs.pdf

účet, z kterého provádí bezhotovostní úhrady a inkasa v eurech kdekoliv v eurozóně. Subjekty mohou také využívat stejnou platební kartu pro všechny platby v eurech. Zároveň SEPA nabízí spotřebitelům a podnikům inovační služby k usnadnění a vypořádání plateb, např. elektronické faktury, elektronické letenky a platby přes mobilní telefon.

Projekt SEPA má vliv i na obchodníky, kdy se oblíbeným platebním nástrojem spotřebitelů stává platební karta, která nahrazuje platbu v hotovosti. Každý obchodník musí mít uzavřenou smlouvu s přijímací bankou, která zpracuje platby hrazené platební kartou. Díky projektu SEPA si obchodník může vybrat libovolného příjemce. Tím se zvýší konkurence na trhu platebního styku a sníží se náklady. Zároveň jsou stále více standardizovány terminály pro příjem karet. Obchodník si může vybrat z většího počtu poskytovatelů a s možností přijímat více druhů karet na jednom terminálu. Silnější konkurence způsobí snížení poplatků.

Pro banky projekt SEPA také představuje řadu výhod. Banky mohou rozšířit působnost uvnitř celé eurozóny a tím poskytovat služby pro více klientů. SEPA poskytuje jednotný soubor pravidel a norem, díky kterému dochází k posílení evropské integrace a tržní efektivity.

2.4.2 SEPA v České republice

V ČR probíhá většina transakcí v českých korunách. Současná implementace projektu SEPA je ovlivněna vlastnictvím bank, kde je silně zastoupen zahraniční kapitál. Zahraniční vlastníci jsou převážně ze zemí eurozóny, proto zavedení SEPA v jednotlivých bankách ČR je zřízeno a spravováno právě mateřskými institucemi. Pro klienty ve státech se zavedeným eurem jsou všechny platby chápány jako tuzemské a zaniká faktor dělení plateb na vnitrostátní a přeshraniční, tudíž dochází i ke srovnání cen směrem k vnitrostátním platbám. V ČR tato situace nastane se zavedením eura jako domácí měny, do té doby jsou platby zpoplatněny ve stejné výši jako eurové platby mezi bankami v ČR.

3. MEZIBANKOVNÍ PLATEBNÍ SYSTÉMY POUŽÍVANÉ V ČR

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, mezibankovní platební systémy slouží k provádění plateb u klientů různých bank, ale i plateb vyplývající ze vzájemného obchodu bank. Banka plátce využije tzv. mezibankovní zúčtovací centrum ČNB. Banky jsou povinny využívat zúčtovací centrum, u kterého má každá banka zřízen svůj účet. Zúčtovací (clearingové) centrum provádí kontrolu dat. Sleduje splnění technických požadavků dat a dostatečné krytí jednotlivých finančních operací na účtech bank. Tento proces je ČNB zpoplatněn pro komerční banky, které velice často poplatek převádí na klienta. ČNB provozuje ve svém zúčtovacím centru systém CERTIS (Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement systém), který zpracovává platební operace v českých korunách. Systém se stará o zúčtování plateb, přenos dat probíhá pomocí sítě mezi bankami.

3.1 Automatické bankovní operace

V roce 1980 vznikl systém automatických bankovních operací (ABO) s cílem zefektivnit platební operace a vytvořit bezdokladový platební proces.

Systém ABO byl zaváděn ve třech etapách:

- v roce 1976 byla zahájena **první etapa**, ve které se ověřovalo přijímání a předávání vstupních a výstupních dat mezi bankou a jejími klienty – podniky a organizacemi, později poté mezi Státní bankou československou (SBČS) a ostatními finančními institucemi tehdejšího bankovního systému,
- **druhá etapa** začala v roce 1978 a transformovala zúčtovací bankovní systém do ABO, kde došlo k přidělení čísel v nové struktuře klientům,
- **třetí etapa** je vyznačovaná zaváděním a provozováním systému ABO, kde klienti využívali nové čísla účtu a vznikala nový bezdokladový platební systém.

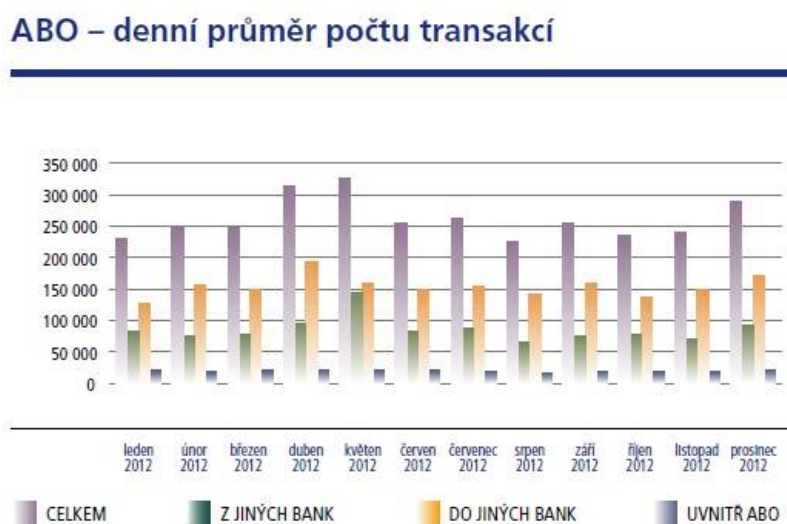
Po roce 1989 začal systém ABO brzdit vývoj mezibankovního zúčtování, kdy docházelo ke vzniku nových bankovních domů a systém nebyl schopen rozlišit nové finanční instituce. Z toho důvodu v roce 1992 SBČS zřídila zúčtovací centrum, kde později provozovatelem a vlastníkem se stala ČNB.

V současnosti systém ABO zajišťuje interní účetnictví a platební styk ČNB a již od 80. let 20. století poskytuje platební služby organizačním složkám státu. Zároveň Ministerstvu financí předává denně informace o pohybech na účtech spadajících do státní pokladny a zpracovává účetní výkazy jednotlivých resortů.

K řízení likvidity poskytuje souhrnný účet státní pokladny (SÚSP) informace o řízení státního dluhu Ministerstva financí a o platbách státní pokladny, tj. o došlých platbách, o zaúčtovaných odchozích platbách a plánovaných odchozích platbách. SÚSP poskytuje efektivní hospodaření s finančními prostředky a dává přehled o volných peněžních zdrojích, které se investují na trhu. Denní obraty přesahují několik miliard korun a denní zůstatek SÚSP činí 7 mil. Kč.

ČNB se stále snaží rozvíjet systém ABO, kdy v roce 2006 byl zpuštěn systém elektronického internetového bankovníctví a systém pro rozpočtové limity. Vývoj systému ABO podřizuje centrální banka vývoji Integrovanému rozpočtovému systému státní pokladny, který je nyní ve fázi projektu pod záštitou Ministerstva financí.

Systém ABO vede prostřednictvím ČNB účty klientů i účty centrální banky. Na konci roku 2012 to bylo 40 541 účtů, z toho 22 872 účtů podřízených soukromému účtu státní pokladny, ve kterých se realizují příjmy a výdaje státního rozpočtu.²⁰ Průměrné počty denních transakcí za rok 2012 znázorňuje obrázek č. 5.

Obrázek č. 5 – Denní průměr počtu transakcí v roce 2012

Zdroj: *Výroční zpráva 2012 [online]. Česká národní banka, 2013 [cit. 2013-08-13]. ISBN 978-80-87225-42-4.*

Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zprava_2012.pdf#page=33&zoom=auto,0,783

²⁰ Výroční zpráva 2012: Česká národní banka. [online]. 2012, s. 72 [cit. 2013-08-13]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zprava_2012.pdf#page=33&zoom=auto,0,783

3.2 CERTIS

System CERTIS je jediný mezibankovní platební systém vytvořený ČNB, který uskutečňuje převod platebních prostředků v české měně. Provoz systému CERTIS byl zahájen SBČS v bývalém Československu v rámci zúčtovacího centra 8. března 1992. V roce 1993, kdy došlo k rozdělení Československa, bylo ve Slovenské republice (SR) zřízeno nové zúčtovací centrum a ČNB si ponechala již vytvořený platební systém. Od té doby jsou platby mezi Slovenskem a ČR vedeny jako platby zahraničního platebního styku. System zpracovává všechny bankovní operace realizované příkazem klienta bance, platební kartou, šekem či na burze.

Účty mezibankovního platebního styku vede ČNB na základě smluv, které stanovují stejná pravidla pro všechny banky. ČNB zpracovává příkazy k převodu peněžních prostředků mezi účty bez ohledu na to, zda příkaz vydala banka, majitel účtu či třetí strana.

System CERTIS pracuje na těchto principech:²¹

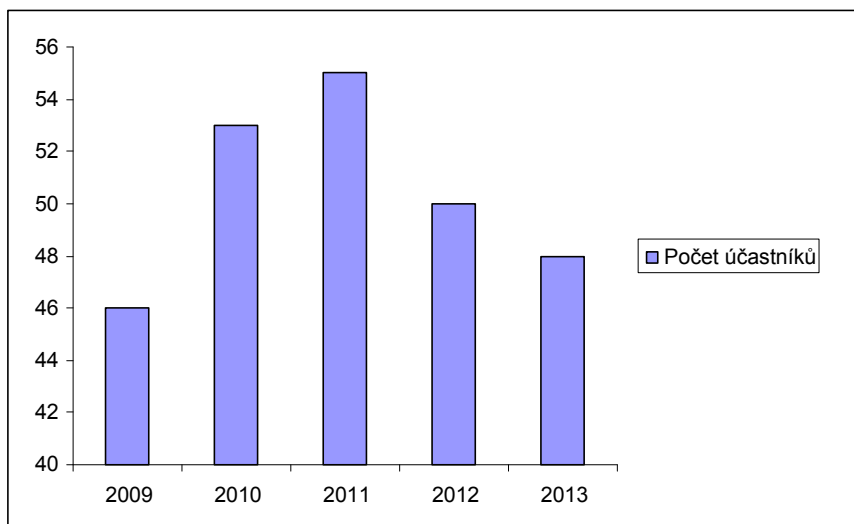
- hrubé zaúčtování v reálném čase, tj. zpracování a vypořádání každé operace se provádí průběžně,
- přímá účast všech obchodních bank,
- přímé bilaterální vztahy mezi centrálou dané banky a zúčtovacím centrem ČNB,
- zúčtování probíhá na účtech platebního styku vedených ČNB, přičemž zůstatky na těchto účtech představují plnění rezervních požadavků,
- neodvolatelnost položek akceptovaných zúčtovacím centrem,
- na účtech mezibankovního platebního styku není povoleno debetní saldo, nekryté platby jsou drženy ve frontě,
- ČNB poskytuje obchodním bankám vnitrodenní úvěr na jejich předpokládaný nedostatek likvidity,
- zúčtovací centrum zpracovává operace pouze v české měně,
- neexistence fyzického oběhu dokladů mezi bankou plátce a bankou příjemce.

²¹ JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, str. 722

3.2.1 Účastníci v systému

Na mezibankovním platebním styku mohou vystupovat **přímí účastníci** jako banky, které dostaly licenci od ČNB. Jedná se o banky, pobočky zahraničních bank, a od roku 2005 i spořitelni a úvěrová družstva. ČNB vede pro každého účastníka jeden účet, tudíž pobočky jednotlivých bank musí data nejprve interně zpracovat a přes centrálu své banky odeslat ČNB.

V systému mohou působit i **třetí strany**. Jedná se o instituce, které nejsou bankami, ale na trhu mají důležité postavení, např. clearingová střediska pro platební karty a instituce zajišťující zúčtování a vypořádání cenných papírů. Tyto finanční instituce nevedou u ČNB účet mezibankovního platebního styku, ale předávají do systému CERTIS příkazy k převodům peněžních prostředků mezi přímými účastníky. Vývoj počtu účastníků přímých i třetích stran zapojených do systému CERTIS znázorňuje obrázek č. 6 (data jsou uvedena vždy k 1. lednu daného roku).

Obrázek č. 6 - Počet účastníků v systému CERTIS

Zdroj: Historie změn Seznamu účastníků systému CERTIS. Česká národní banka [online]. [cit. 2013-09-05].

Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/historicke_seznamy_certis.html, vlastní zpracování

Důvodem opuštění systému CERTIS a zároveň i bankovního prostředí je odnětí bankovní licence a zánik banky jako finanční instituce. Ve většině případů banka neudržuje platební schopnost v domácí i cizí měně a tím porušuje zákon o bankách. Vznikají závažné nedostatky při hospodaření s vklady, kdy banka ztrácí platební schopnost na mezibankovním platebním styku a tím nemůže dostát svým závazkům.

Každý účastník v systému je identifikován kódem banky, který je povinnou součástí jednotlivé platební transakce. Pro platební styk se používají i další číselné kódy (symboly plateb), které blíže popisují platební operaci. Přehled účastníků v systému CERTIS je obsažen v příloze č. 2.

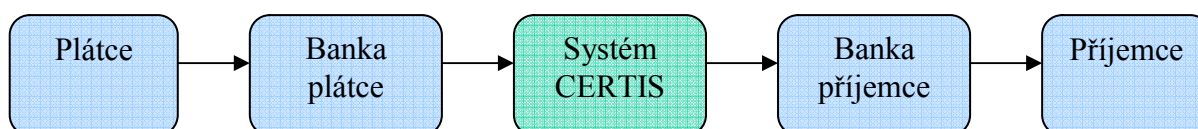
3.2.2 Typy transakcí

Jednotlivé transakce v systému jsou neodvolatelné, tzn. pokud banka plátce předá do zúčtovacího centra platební operaci, tato operace nemůže být zrušena. Banky také odlišují transakce s nízkou prioritou a transakce s vysokou prioritou. U vysoké priority se dále rozlišují transakce bankovní a klientské. Klientské prioritní transakce jsou připsány na účet klienta příjemce v ten samý den, kdy byla stržena platba z účtu plátce.

Systém CERTIS zpracovává tyto platební transakce:

- úhrady,
- inkasa,
- opravné zúčtování (storno úhrad),
- informační a kontrolní položky.

Průběh mezibankovního převodu peněžních prostředků (úhrady) v české měně znázorňuje následující schéma.

Obrázek č. 7 – Schéma postupu zpracování mezibankovní úhrady v systému CERTIS

Zdroj: Průběh mezibankovního převodu peněžních prostředků (úhrady) v českých korunách (CZK). Česká národní banka [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/mezibank_prevody_schema.html, vlastní zpracování

Plátce prostřednictvím písemného příkazu či přímého bankovníctví předá příkaz k úhradě své bance. Banka plátce vloží příkaz do svého interního systému, zároveň odepíše peněžní prostředky z účtu plátce a odešle data s úhradou do systému CERTIS. Data jsou předávána přes komunikační síť v elektronické podobě podle závazných pravidel vytvořených ČNB. Banka plátce je povinna do konce následující pracovního dne v systému CERTIS připsat částku ve prospěch účtu banky příjemce.

Systém CERTIS přijme a zpracuje data od banky plátce, provede kontrolu krytí na straně banky plátce. Pokud do konce účetního dne nejsou platební transakce kryté, systém vrátí

příkaz zpět bance. Při dostatku finančních prostředků na účtu banky plátce dojde ke krytí platební operace a odeslání prostředků na účet banky příjemce. Celý proces úhrady trvá obvykle do 10 sekund, kdy systém CERTIS zaúčtuje za hodinu přes 1,5 milionů operací.

Banka příjemce zpracuje data ze systému CERTIS, která jsou zasílána každou hodinu a u spěšných plateb každých 10 minut. Banka připiše peněžní prostředky na účet příjemce neprodleně poté, co byly připsány na účet banky v systému CERTIS. Po připsání částky má příjemce prostředky k dispozici.

3.2.3 Poplatky za operace v systému CERTIS

ČNB se snaží o optimální rozložení poplatků během účetního dne tak, aby nedocházelo k zahlcení systému před koncem provozní doby. Předávaná data do systému neustále rostou, z toho důvodu ČNB usiluje o vytvoření optimálních cen za služby a také upravuje provozní hodiny účetního dne. Výši poplatků za provedené neprioritní a prioritní mezibankovní operace v systému CERTIS znázorňuje tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 - Výše poplatků v systému CERTIS pro rok 2013

Pásmo	Časové rozpětí	Cena v Kč u neprioritních plateb	Cena v Kč u prioritních plateb
I.	Od 17:00 hod. D+1 do 9:00 hod.	0,00	0,00
II.	Od 9:00 hod. do 12:00 hod.	0,08	0,00
III.	Od 12:00 hod. do 13:00 hod.	1,00	0,00
IV.	Od 13:00 hod. do 14:00 hod.	3,00	5,00
V.	Od 14:00 hod. do 15:00 hod.	20,00	20,00
VI.	Od 15:00 hod. do 16:00 hod.	50,00	50,00

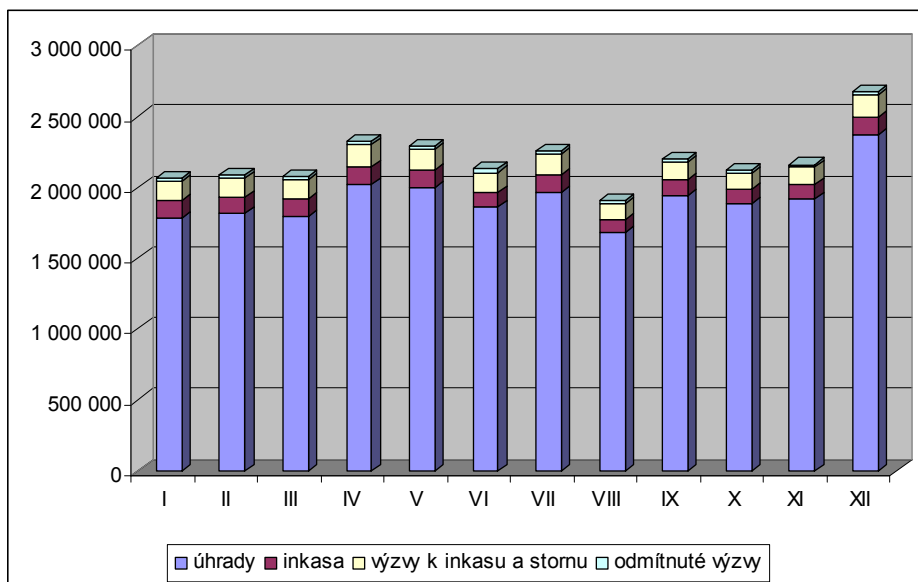
Zdroj: *Ceníku peněžních a obchodních služeb České národní banky: Mezibankovní platební styk. Česká národní banka [online]. 2013 [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/cenik_cast_V.pdf, vlastní úprava*

Z tabulky je patrné, že ČNB se snaží předejít zahlcení systému tím, že na začátku provozní doby systému jsou poplatky minimální. Oproti tomu na konci účetního dne se poplatky zvyšují až na 50,- Kč za jednu mezibankovní transakci. Předpokládá se, že na konci pracovní dne se účtují mezibankovní transakce o vysokém objemu finančních prostředků.

Celková cena je závislá i na objemu zpracovaných položek v měsíci. Také ČNB rozlišuje, zda se jedná o platbu prioritní či neprioritní. Za přijatou neprioritní platbu o celkovém objemu do 249 999 položek v měsíci je účtována přírážka 0,12,- Kč. Pokud se jedná o prioritní platbu při objemu do 249 999 položek v měsíci, poté je účtována přírážka ve výši 5,- Kč.

3.2.4 Statistické údaje

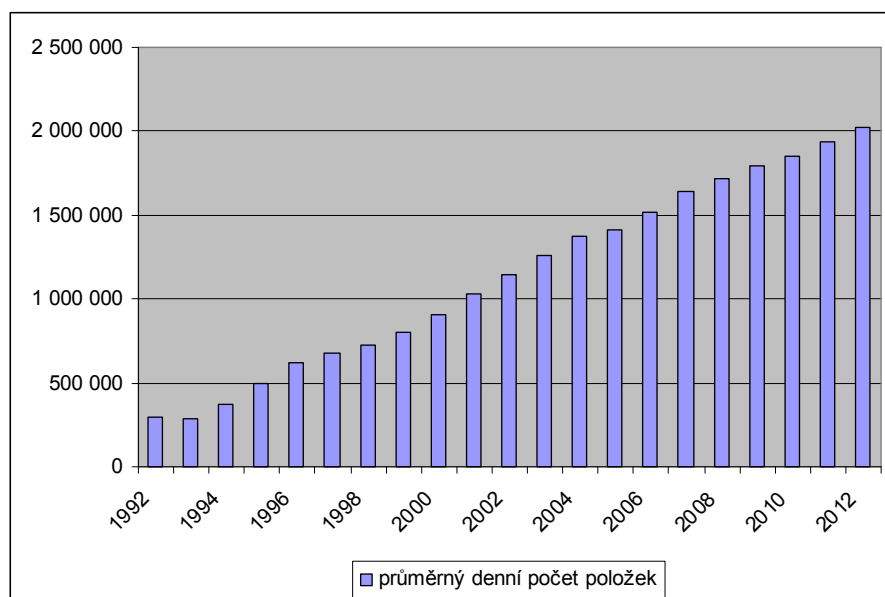
Zúčtovací centrum ČNB zpracovalo v roce 2012 celkem 509,6 mil. položek v celkové hodnotě 140 610 mld. Kč. Denně činil průměr 2,02 mil. položek a průměrná denní hodnota položek činila 558 mld. Kč.

Obrázek č. 8 – Průměrný denní počet položek za rok 2012

Zdroj: Statistické údaje. Česká národní banka [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_stat.html, vlastní úprava

Na obrázku č. 8 jsou znázorněny průměrné denní počty položek zpracované systémem CERTIS v jednotlivých měsících roku 2012. Nejčastější nástroj při mezibankovním platebním styku je příkaz k úhradě, pomocí kterého klient přikazuje své bance odepsání určité částky ze svého účtu ve prospěch účtu příjemce. V průběhu roku se počty položek pohybovaly okolo 2 mil., ale největší nárůst představoval poslední měsíc.

Obrázek č. 9 – Vývoj počtu položek od roku 1992 do roku 2012

Zdroj: Statistické údaje. Česká národní banka [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_stat.html, vlastní úprava

Obrázek č. 9 vyjadřuje vývoj přijatých a zpracovaných mezibankovních transakcí systémem CERTIS od roku 1992 do roku 2012. Systém CERTIS vznikl v roce 1992 tudíž období do roku 1994, kdy položky neměly vzrůstající tendenci, lze považovat za přizpůsobování se bank novému systému. Od roku 1994 je patrný rostoucí trend, který je možné přisuzovat k rozvoji nových technologií v oblasti bankovníctví.

4. PLATEBNÍ SYSTÉMY POUŽÍVANÉ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Počátky EU, jako Evropského hospodářského společenství, byly založené Římskou smlouvou v roce 1957. V roce 1967 došlo ke sloučení Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii a začalo se hovořit o Evropském společenství (ES). V roce 1993 vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva, která zavedla pojem EU a rovněž zavedla i nové spolupráce členských zemí. Se vznikem EU vznikla 1.1.1998 ECB a Evropská společenství centrálních bank (ESCB). Euro jako devizová měna začala platit od 1. ledna 1999 a od 1. ledna 2002 bylo euro zavedeno do oběhu.

Zavedení jednotné měny eura zapříčinilo v Evropě nárůst mezinárodního platebního styku, tím i vzrůstal význam platebních systémů. Podmínkou bylo zajistit fungování měnové unie a zabezpečit platební styk v reálném čase v eurozóně. Evropská měnová unie představuje oblast s jednotnou měnou, jednotným trhem a měnovou politikou řícenou ECB, ale i oblast, kterou tvoří země s odlišným bankovním prostředím. Proto bylo nutné vytvořit integrované platební prostředí, které by využívaly země eurozóny.

Bakalářská práce popisuje SR jako dřívějšího členu ČR, která až do roku 1993, kdy došlo k rozpadu Československa, upřednostňovala stejné hospodářské cíle, národní politiku, měnovou a bankovní politiku. Po vzniku samostatné SR byla založena Národní banka Slovenska (NBS) jako samostatná centrální banka. V roce 2003 vznikl nový mezibankovní platební systém SIPS. V roce 2004 se Slovensko stalo součástí EU a v roce 2009 přijalo euro jako domácí měnu a tím zavedlo platební systém TARGET2.

4.1 Platební systém SIPS

SIPS (Slovak Interbank Payment System) vznikl 1.1.2003 a jedná se o jediný mezibankovní platební systém určený na spravování a zúčtování tuzemských plateb na Slovensku. Zúčtovacím centrem je NBS. Systém zpracovává všechny platby bez ohledu na jejich hodnotu. Zpracování plateb probíhá na principu hrubého zúčtování (RTGS – Real Time Gross Settlement), kdy každá platba je zpracována a zaúčtována v reálném čase. Platební systém SIPS se skládá z komunikační sítě UNIVERZAL-NET, systému pro přenos údajů (BIPS) a zúčtovacího systému. Platební systém zpracovával do roku 2008 transakce ve slovenské koruně, od roku 2009 je provoz výhradně v měně euro.

V systému SIPS existují dva typy plateb:

- klasické maloobjemové platby – jedná se o standardní mezibankovní a klientské platby (inkasa, úhrady), které mají malou prioritu,
- prioritní velkoobjemové platby – jedná se o platby mezibankovního trhu mimořádného ekonomického významu.

4.1.1 Účastníci platebního systému SIPS

NBS stanovila a vydala pravidla pro přístup do systému SIPS v souladu se Zákonem č. 510/2002, Z.z., o platebním styku. Pro přijetí do systému SIPS musel nový uchazeč nejprve podat žádost NBS a následně s ní podepsat smlouvu o testování systému. Při testování se zjišťovalo, zda je uchazeč schopen zajistit bezpečnostní a technické podmínky pro chod platebního systému. Pokud uchazeč splnil všechny podmínky, NBS vydala souhlas ke vstupu účastníka do systému a přidělila identifikační kód. Účastník registrovaný v systému má přidělený jednoznačný identifikační kód platebního styku a kód BIC. Tyto kódy není možné převést na třetí strany.

Aktéři platebního systému mohou být:²²

- banky a pobočky zahraničních bank,
- centrální banka jiného státu,
- ECB,
- centrální depozitáře cenný papírů.

4.1.2 Poplatky za využívání systému SIPS

NBS stanovuje Sazebník poplatků v systému SIPS, který je součástí smlouvy o platebním systému SIPS. Při jeho sestavování banka vychází z cenové kalkulace skutečných celkových nákladů na provoz a vývoj systému.

Centrální banka Slovenska vypočítává poplatky vždy jednou měsíčně, pokaždé k poslednímu kalendářnímu dni. Výše poplatku odpovídá za služby, které skutečně účastník využil v platebním systému. Národní banka Slovenska může udělit i slevu za příkaz, který byl přijat platebním systémem, ale z důvodu technických problémů nebyl zpracován. Poté se sleva uděluje podle sazebníku poplatků v daném clearingovém cyklu. Poplatky za služby musí účastník platebního systému uhradit do 14 pracovních dnů. Přehled a výše poplatků v platebním systému SIPS je znárodněna v příloze č. 3.

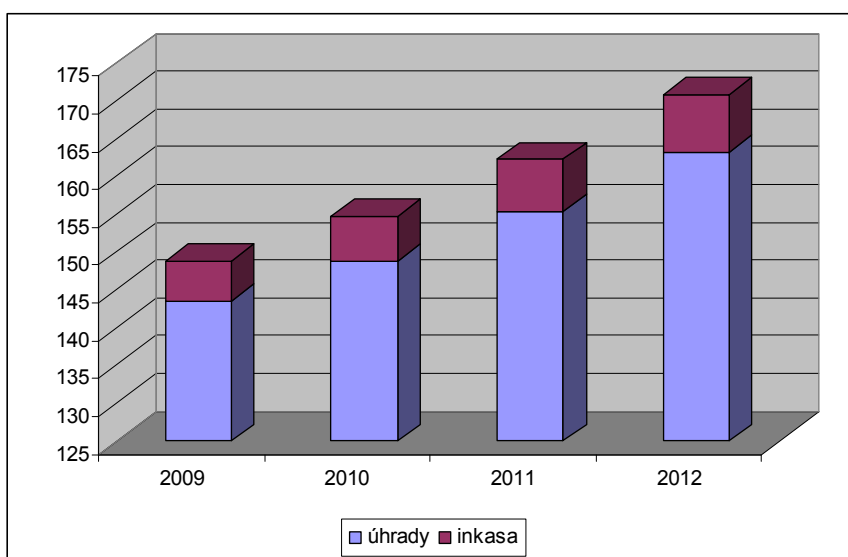
²² Rozhodnutie Národnej banky Slovenska zo 16. októbra 2012: o pravidlách platobného systému SIPS. In: 2012, 38/2012. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/ROZ7-2012.pdf

4.1.3 Statistické informace systému SIPS

Stejně jako systém CERTIS v ČR, je i systém SIPS jediným mezibankovním platebním systémem pro zúčtování tuzemských plateb. Jedná se o platební systém, který je provozován od vzniku samostatné SR. Do roku 2008 probíhaly platby ve slovenských korunách.

Rok 2009 přinesl zavedení měny eura, které si vyžádalo změny v mezibankovním platebním styku. Systém SIPS se stal pouze retailovým platebním systémem určeným ke zpracování klientských plateb. Mezibankovní platby byly přesměrovány k platebnímu systému TARGET2. Systém SIPS se stal přidružený k systému TARGET2 a výsledky clearingových cyklů jsou finančně vyrovnány se systémem TARGET2.

Systém SIPS pracuje s převodním příkazem, který může být příkaz k úhradě nebo příkaz k inkasu. Příkaz k úhradě znamená pokyn daný příkazcem, na základě kterého vykonávací instituce odepíše peněžní prostředky z účtu příkazce na účet příjemce nebo vyplatí příjemci částku v hotovosti. Příkaz k inkasu dává příjemce své bance, která prostřednictvím banky plátce odepíše peněžní prostředky z účtu osoby, která má platit. Celkový počet plateb provedených přes systém SIPS, od roku 2009 do roku 2012, znázorňuje obrázek č. 10.

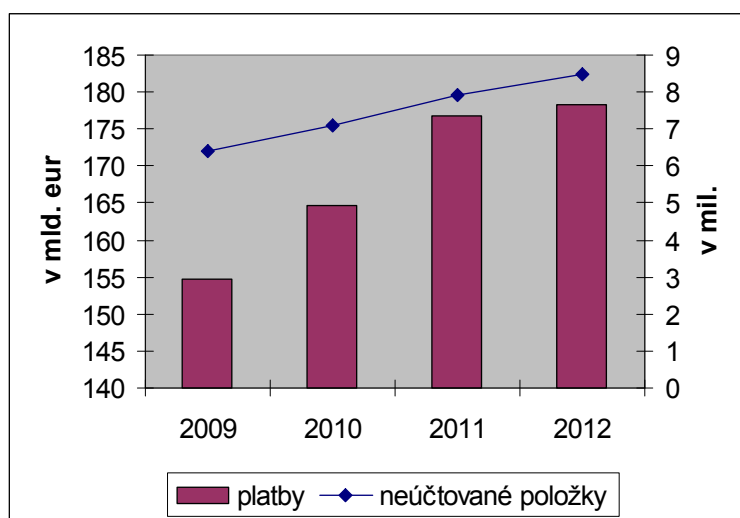
Obrázek č. 10 – Počty plateb v mil. provedených v systému SIPS

Zdroj: Štatistické údaje. Národná banka Slovenska [online]. 2012 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/sips/statisticke-udaje>, vlastní zpracování

V roce 2009, kdy platební systém přešel ze slovenské koruny na měnu euro, bylo provedeno přes 142 mil. příkazů k úhradě a přes 5 mil. příkazů k inkasu. V roce 2012 stoupl počet příkazů k úhradě o 14 % na 163 mil. a příkazy k inkasu vzrostly o 44 %. Platební systém pružně zvládá vzrůstající počet příkazů a na provoz systému to nemá žádný vliv. Doba přenosu platby od banky plátce přes účastníka do banky příjemce trvá v rozmezí 3 až 5 minut.

Čas zúčtování v platebním systému je závislý na charakteru platby, zda se jedná o platbu prioritní či nikoliv.

Na obrázku č. 11 jsou znázorněny hodnoty plateb v mld. eur a počty neúčtovaných položek v platebním systému SIPS od roku 2009 do roku 2012. Do plateb jsou zahrnuté provedené příkazy k úhradě a příkazy k inkasu. Neúčtované položky obsahují výzvy k inkasu, výzvy na zrušení úhrady, nedostatek likvidity, duplicitní položky a formální chyby. Jedná se o položky, které byly přijaté do systému, ale systém je buď vyhodnotil jako nesplňující podmínky a vrátil je zpět účastníkovi, nebo účastník sám žádal o zrušení příkazu.

Obrázek č. 11 – Hodnoty transakcí v mil. eur v systému SIPS

Zdroj: Štatistické údaje. Národná banka Slovenska [online]. 2012 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/sips/statisticke-udaje>, vlastní zpracování

Při pohledu na obrázek č. 10 není patrný skokový nárůst počtu celkových plateb v jednotlivých letech. Provedené platby se zvyšují v průměru o 7 mil. ročně, kde největší nárůst činil v roce 2012 o 9 milionů. Ovšem celkové sumy transakcí, které znázorňuje obrázek č. 11 ukazují, že mezi roky 2009 až 2011 došlo k výraznému zvýšení hodnot, které činí 15 %. V roce 2009 dosahovala hodnota 154.812 mld. eur a v roce 2011 se celková hodnota položek zvýšila na 176.737 mld. eur. Průměrná hodnota zúčtované položky v roce 2009 činila 1046 eur a v roce 2011 výrazně stoupla na 1088 eur za provedený příkaz. Rok 2012 nezaznamenal výrazné zvýšení celkové sumy zúčtovaných položek, ačkoliv počty plateb se zvýšily, souhrnná hodnota se zvýšila pouze o 2 mld. eur, tím došlo ke snížení ročního průměru na 1043 eur za jeden zpracovaný příkaz.

Na obrázku č. 11 jsou znázorněny i nezaúčtované položky, které se nezapočítávají do celkové hodnoty provedených příkazů, ale je potřeba si všimnout, že v průběhu let došlo k výraznému zvýšení z hodnoty 6,4 mil. eur na 8,5 mil. eur neprovedených transakcí.

4.2 Platební systém TARGET2

Systém TARGET2 se rozumí Transevropský automatizovaný expresní systém hrubého vyrovnání plateb, který byl spuštěn do provozu v listopadu 2007. Jedná se o druhou verzi platebního systému TARGET, který vznikl v roce 1999. Slovensko se připojilo do systému s přijetím eura jako domácí měny v roce 2009. Jednotná technická platforma umožňuje zúčtování plateb v eurech v reálném čase a díky ní tak může 24 centrálních bank zemí EU a jejich příslušné uživatelské skupiny využívat stejné komplexní a vyspělé služby.²³ Zpracovává platby vysokých hodnot bez vymezení limitu a urgentní platby. Systém je provozován za celý Eurosystem třemi centrálními bankami, a to německou Bundesbank, francouzskou Banque de France a italskou Banca d'Italia.

TARGET2 funguje na principech:

- harmonizace služeb ve prospěch požadavků klienta,
- garance jednotnosti a návratnosti nákladů,
- jednotná cena základních služeb,
- eliminuje konkurenci mezi komponenty.

Systém podporuje cíle zaměřené na tvorbu měnové politiky, přispívá k integraci a stabilizaci peněžních trhů v Eurozóně. Zahrnuje nástroje pro optimální likviditu, poskytuje rovnou úroveň služeb pro všechny účastníky a zároveň podporuje vstup nových účastníků do systému.

V systému TARGET2 existují **přímí účastníci**, kteří mají vytvořený účet u RTGS. Centrální banka dané země je odpovědná za správu účtu. Účastník může mít v systému TARGET2 vytvořených více účtů, ale musí se odlišovat kódy BIC. Přímí účastníci mají odpovědnost za všechny přijaté a odeslané platby přes systém. Druhý typ jsou **nepřímí účastníci**, kteří nemají vlastní účet u RTGS a nejsou schopni odesílat ani přijímat platby. Příkazy jsou tak odesílány nebo přijímány přes přímého účastníka. Mezi nepřímé účastníky patří úvěrové instituce se sídlem v Evropské hospodářském prostoru. Seznam zapojených účastníků do systému TARGET2 se sídlem na Slovensku je zobrazen v příloze č. 4.

²³ *Výroční zpráva 2011* [online]. 2011 [cit. 2013-08-21]. ISSN 1830-2947. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2011cs.pdf>

4.2.1 Poplatky v systému TARGET2

V systému TARGET2 neexistuje rozdíl mezi vnitrostátní a přeshraniční platbou. Jednotný systém cen si klade za cíl zajistit široký přístup k systému i pro menší instituce a zároveň přilákat i přední hráče na trhu s velkým podílem transakcí v systému.

Účastníci v systému si mohou vybrat zda budou platit měsíční paušální poplatek 150 eur a jednotkovou cenu za transakci 0,80 eur nebo měsíční paušální poplatek 1 875 eur a cenu za transakci podle tabulky č. 3.

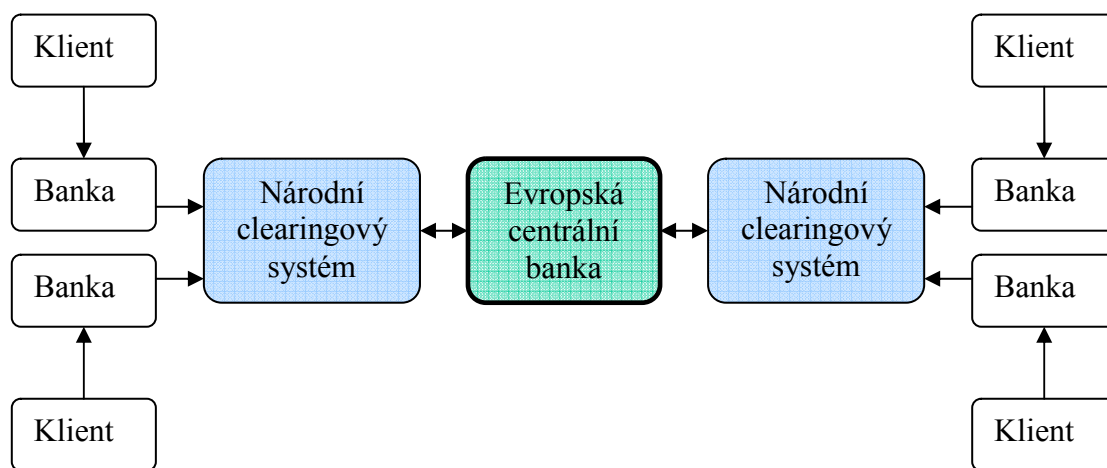
Tabulka č. 3 – Výše poplatků v systému TARGET2

Skupina	Počet transakcí		Cena v eurech
	Od	Do	
1.	1	10 000	0,60
2.	10 001	25 000	0,50
3.	25 001	50 000	0,40
4.	50 001	100 000	0,20
5.	Více než 100 000		0,125

Zdroj: *Prices. Deutsche Bundesbank Eurosystem [online]. 2012 [cit. 2013-08-21]. Dostupné z: http://www.bundesbank.de/Navigation/EN/Core_business_areas/Payment_systems/TARGET2/Prices/prices.html, vlastní zpracování*

4.2.2 Princip činnosti TARGET2

Nejvýznamnějším principem fungování systému je okamžité provedení zúčtování transakce za podmínky otevřených účtů centrálních bank u ECB. Pokud je SR importérem zboží z Německa znamená to, že v počáteční fázi dává dovozce zboží své domácí obchodní bance příkaz k uskutečnění zahraniční platby v eurech. Domácí banka zatíží účet firmy a dá pokyn domácí centrální bance k provedení platby. Domácí clearingová banka zatíží účet domácí obchodní banky a předá podklady k provedení platby ECB. ECB zaúčtuje částku ve prospěch loro účtu národní centrální banky exportéra (Německa), která následně převede částku obchodní bance exportéra a posléze jsou peněžní prostředky připsány na účet klienta. Tento proces zúčtování přes systém TARGET2 znázorňuje obrázek č. 12.

Obrázek č. 12 – Schéma zaúčtování prostřednictvím systému TARGET2

Zdroj: MÁČE, Miroslav. Platební styk: klasický a elektronický. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, s. 153

4.2.3 Statistické údaje systému TARGET2

K 1. březnu 2013 bylo v systému TARGET2-SK zapojeno 30 přímých účastníků. V systému TARGET2-SK nejsou vedení žádní nepřímí účastníci.

Od roku 2009, kdy se Slovensko připojilo k systému TARGET2, funguje tento platební systém naprosto spolehlivě a v zásadě nebyly žádné výrazné incidenty, které by narušily provoz systému. Přehled provedených plateb, průměrné i celkové hodnoty plateb v mld. eur od roku 2010 jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 - Provedené platby v systému TARGET2-SK

	Hodnoty v mld. eur			Počet transakcí		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Denní průměr	2,64	2,75	3,29	582	730	1090
Celkem	682,22	706,99	840,98	150 033	187 537	278 956

Zdroj: Štatistické údaje. Národná banka Slovenska [online]. 2012 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/sips/statisticke-udaje>, vlastní zpracování

V roce 2011 bylo v systému TARGET2-SK zapojeno 35 účastníků, z toho 32 přímých účastníků a 3 přidružené systémy (EURO SIPS, Centrálny dopozitar cenných papierov a.s. a First Data Slovakia a.s.). Oproti roku 2010 se počet plateb zvýšil o 25 % (37 tis. transakcí) a celková hodnota oproti roku předcházejícímu se zvýšila o 3,46 % (23,6 mld. eur). V roce 2012 se počet provedených transakcí oproti roku 2011 zvýšil o 48,74 % (91 tis. transakcí) a celková hodnota transakcí se zvýšila o 18,95 % (134 mld. euro). V současné době je do

systemu TARGET2 zapojeno 24 členských států eurozóny. Z hlediska směřování plateb zaslaných účastníky v systému TARGET2-SK v roce 2012 bylo 24 % domácích plateb, 69 % plateb směřovalo příjemci do eurozóny a téměř 7 % bylo zasláno mimo EU.

5. KOMPARACE PLATEBNÍCH SYSTÉMŮ V ČESKÉ A SLOVENSKÉ REPUBLICE

Platební systémy v ČR a SR jsou vybudované na shodných počátcích, a to díky historickému vývoji ČSSR a SBČS. Počátek 90. let, v důsledku změn politického systému, přinesl bouřlivý rozvoj bankovního trhu. Po vzniku samostatné SR v roce 1993, opustilo Slovensko platební systém CERTIS a vznikl na území SR nový mezibankovní systém SIPS. Platební nástroje využívané při tuzemském platebním styku jsou v obou zemích totožné.

Po vstupu ČR a SR do EU došlo k výraznému ovlivnění tuzemského platebního styku. Oba státy musely sladit své právní normy s právem EU, neboť právo EU je nadřazené právnímu řádu státu. ČR patří mezi země, ve kterých nebylo zavedeno euro jako domácí měna. Zatím tedy není členem eurozóny, ale do budoucna se zavázala euro přijmout. Oproti ostatním zemím EU může působit na platební systém v ČR i to, že náš stát rozlohou patří k menším zemím, a to má vliv na celkový objem provedených transakcí. Na druhou stranu je potřeba si uvědomit, že systém CERTIS neprodělává výrazné změny v porovnání s platebními systémy v rámci EU. Je to zapříčiněno zejména tím, že systém je efektivní a plně vyhovuje požadavkům klientů. ČNB se snaží pouze o zkvalitnění služeb a technologií a zrychlení vyřizování jednotlivých transakcí z důvodu vzrůstajícího počtu plateb. Úloha centrální banky se v zásadě nijak výrazně neliší od funkce centrální banky ve SR.

5.1 Porovnání platebního systému CERTIS a SIPS

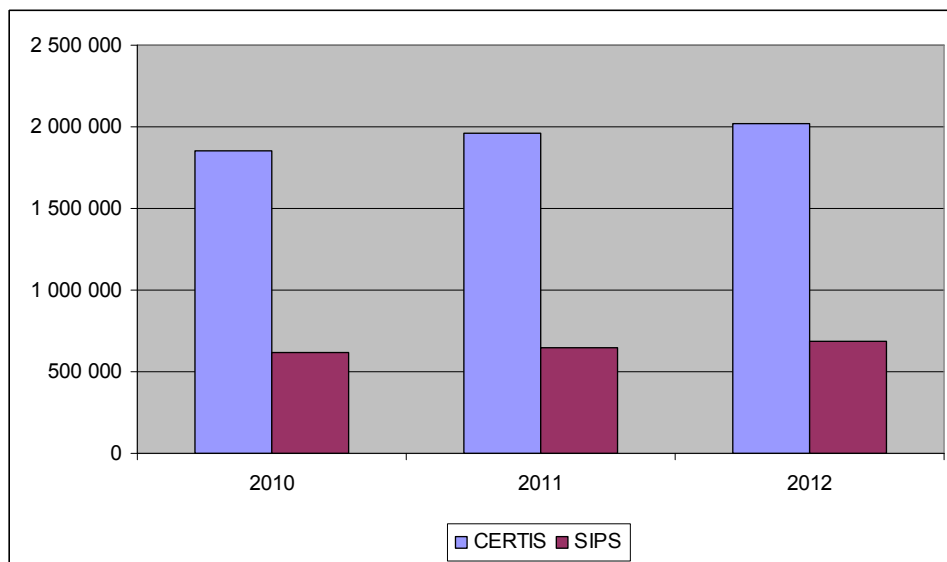
Platební systémy a platební styk ČR a SR jsou do jisté míry harmonizovány. Proto existují podobnosti platebních systémů CERTIS a SIPS.

Charakteristické rysy systému CERTIS a SIPS:

- vypořádávají transakce v reálném čase,
- zaslané platební převody jsou neodvolatelné,
- oboustranný vztah mezi centrální a obchodní bankou,
- zpracovávají různé typy položek,
- zpracovávají převod bez ohledu na výši částky,
- všechny převody musí být kryté,
- shodní přímí a nepřímí účastníci v platebním systému.

5.1.1 Komparace počtu zpracovaných položek

Tato podkapitola je zaměřena na porovnání platebních systémů v ČR konkrétně systém CERTIS a platebního systému ve vybrané zemi EU, tedy platebního systému SIPS ve SR. Data jsou porovnávána z hlediska denního průměrného počtu zpracovaných transakcí, které zobrazuje obrázek č. 13. Zjištěná data jsou znázorněna od roku 2010 do roku 2012.

Obrázek č. 13 – Porovnání počtu průměrných denních položek v systému CERTIS a SIPS

Zdroj: Statistické údaje. Česká národní banka [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_stat.html, Statistické údaje. Národná banka Slovenska [online]. 2012 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/sips/statisticke-udaje>, vlastní úpravy

Z obrázku č. 13 je patrné, že systému CERTIS zpracovává třikrát více transakcí než systém SIPS. V roce 2010 zpracoval systém CERTIS v průměru za den 1 853 200 transakcí a systém SIPS pouze 616 984 transakcí. V roce 2012 se počet navýšil, systém CERTIS zpracoval 2 022 319 transakcí a systém SIPS 686 764 položek. Oproti roku 2010 se v systému CERTIS navýšily položky o 169 119 a v systému SIPS došlo k nárůstu o 69 780 transakcí.

Vliv na množství provedených transakcí má i velikost mezibankovního trhu, tzn. počet účastníků zapojených v systému. V roce 2012 bylo v systému CERTIS zapojeno celkem 54 účastníků (přímí a nepřímí účastníci) a v systému SIPS bylo zapojeno pouze 29 účastníků.

5.1.2 Porovnání výše poplatků

Poplatky stanoví centrální banka v návaznosti na skutečné náklady za jednotlivé položky. Výše nákladů úzce souvisí s provozem zúčtovacího centra, tj. zřízení, jeho modernizaci a údržbou. K poplatku je připočten i zisk pro centrální banku. Ceník mezibankovních položek v systému CERTIS motivuje účastníky k rovnoměrnému rozložení plateb v průběhu celého účetního dne, aby nedocházelo k zahlcení systému. Systém SIPS se o motivaci účastníků nesnaží, z toho vyplývá jednotná výše poplatků v celém účetním dni.

V systému CERTIS je stanovena výše poplatků podle zpracování prioritní či neprioritní položky, v závislosti na celkovém objemu zpracovaných transakcí v měsíci. K jednotlivé provedené transakci stanovuje ČNB přírůžku k základní ceně podle časového pásma, ve kterém byla položka předaná zúčtovacímu centru.

Sazebník poplatků platebního systému SIPS stanovuje transakční poplatky jednotlivých vstupních položek podle časového pásma přijetí příkazu od účastníka.

Tabulka č. 5 porovnává výši poplatků v systému CERTIS u zpracované jedné neprioritní a prioritní položky a poplatek za zpracování položky v systému SIPS. Jednotlivá časová pásma v systémech jsou od sebe barevně rozlišeny.

Tabulku č. 5 – Porovnání cen za zpracovanou položku

Časové rozpětí	CERTIS		SIPS
	Cena v Kč u neprioritních plateb	Cena v Kč u prioritních plateb	Cena v eur
Od 16:30 hod. D+1 do 17:00 hod.	----	----	0,01
Od 17:00 hod. D+1 do 9:00 hod.	0,00	0,00	0,01
Od 9:00 hod. do 12:00 hod.	0,08	0,00	0,05*
Od 12:00 hod. do 12:30 hod.	1,00	0,00	0,05*
Od 12:30 hod. do 13:00 hod.	1,00	0,00	0,01
Od 13:00 hod. do 14:00 hod.	3,00	5,00	0,01
Od 14:00 hod. do 15:00 hod.	20,00	20,00	0,01
Od 15:00 hod. do 16:00 hod.	50,00	50,00	0,01
Od 16:00 hod. do 16:30 hod.	---	---	0,01

* položky splatné v aktuálním účetním dni

Zdroj: *Ceníku peněžních a obchodních služeb České národní banky: Mezibankovní platební styk. Česká národní banka [online]. 2013 [cit. 2013-09-05]. Dostupné z:*

http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/cenik_cast_V.pdf, Úplné znenie ROZHODNUTIA Národnej banky Slovenska zo 16. októbra 2012 č. 7/2012: o pravidlách platobného systému SIPS ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných rozhodnutím NBS č. 7/2013.

In: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/UZ-ROZ-7-2012.pdf. NBS, 2013, 7/2012, 25/2013.,

vlastní zpracování

Z tabulky č. 5 vyplývá, že systém CERTIS je u neprioritních položek rozdělen na 6 časových pásem, zatímco prioritní položky mají jen 4 časová pásma. Platební systém SIPS má pouze 3 časové pásma, kde největší poplatek je mezi 9:00 a 12:30, kde jsou přijaté zúčtovacím centrem vstupní položky, které jsou splatné v aktuálním dni. Pokud účastník nepožaduje splatnost v aktuálním účetním dni, je cena za jednu položku 0,01 eur. Z toho vypovídá, že systém SIPS má ve všech časových pásmech shodnou výši poplatků za přijetí transakce. Z tabulky dále vyplývá, že v systému CERTIS dochází na konci účetního dne k prudkému nárůstu poplatků jak u neprioritních, tak i u prioritních plateb. Tím se systém snaží minimalizovat nárůst transakcí od obchodních bank na konci účetního dne. Dalším možným vysvětlením, proč systém CERTIS má vyšší poplatky než systém SIPS je skutečnost, že do systému CERTIS je zapojeno o 25 více účastníků než do systému SIPS. To má za následek zpracování třikrát více položek systémem CERTIS, jak je znázorněno na obrázku č. 13.

5.2 Porovnání platebních systémů CERTIS a TARGET2-SK

SR se po přijetí eura v roce 2009 zapojila do mezinárodního platebního systému TARGET2-SK, který je komponentem platebního systému TARGET2. SIPS, do té doby jako jediný platební systém, se přetransformoval na retailový platební systém, který je přidružený k systému TARGET2. Přijetí eura přineslo pro Slovensko velké rozdíly v platebních systémech. Zatímco na Slovensku existují vedle sebe systémy velkoobjemové, které zajišťuje přeshraniční platební operace a retailové pro tuzemské platby. V ČR je pouze jediný platební systém CERTIS pro provedení mezibankovních plateb v českých korunách. Pro zahraniční platební operace využívá ČR komunikační síť SWIFT.

Hlavní rozdíly platebních systémů znázorňuje tabulka č. 6.

Tabulka č. 6 – Rozdíly mezi systémy CERTIS a TARGET2-SK

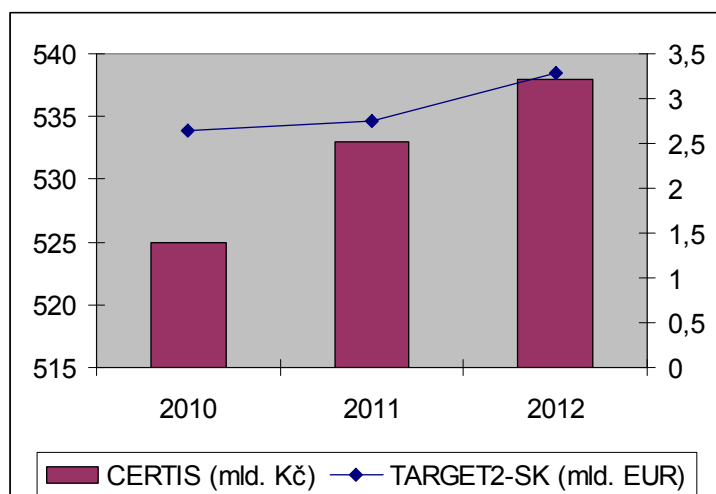
CERTIS	TARGET2-SK
- mezibankovní platební systém v české měně	- mezinárodní platební systém v eurech
- brutto vypořádání v reálném čase	- vyrovnání vysokých plateb v reálném čase
- zúčtovací centrum ČNB	- zúčtovací centrum ECB
- k 1.5.2013 zapojeno 48 přímých a 5 nepřímých účastníků	- k 1.5.2013 zapojeno 30 přímých účastníků
- poplatky od 0,-Kč do 50,-Kč za jednu položku v závislosti na časovém pásmu	- poplatky paušální + jednotná cena za transakci podle objemu položek

Zdroj: vlastní zpracování

Systémy CERTIS a TARGET2-SK mají i shodné vlastnosti. Pro zapojení do systému musí mít účastník zřízen účet u zúčtovací banky. Každý účastník je označen jednoznačným identifikačním kódem. Systémem přijaté položky jsou neodvolatelné a vypořádání transakce probíhá v co nejkratší době. Služby jsou harmonizovány a zlepšovány podle požadavků uživatele. V systému TARGET2 probíhají inovace častěji než u systému CERTIS, z důvodu tlaku od zapojených zemí eurozóny a zároveň vstupu nových zemí do systému.

5.2.1 Analýza statistických dat platebních systémů

V této podkapitole je provedena analýza průměrných denních obrátů v systému CERTIS a v systému TARGET2-SK. U systému TARGET2-SK jsou znázorněny pouze transakce zaslané účastníky ve SR. Z obrázku č. 14 je patrné, že jsou velké rozdíly v obratech v jednotlivých systémech. Systém CERTIS zpracoval v roce 2010 průměrný denní obrát 525 mld. Kč, zato systém TARGET2-SK zpracoval pouze 2,64 mld. euro. V roce 2012 se v obou platebních systémech částky navýšily. V systému CERTIS o 13 mld. Kč a v systému TARGET2-SK o 0,65 mld. eur.

Obrázek č. 14 – Průměrné denní obraty systému CERTIS a TARGET2-SK

Zdroj: Statistické údaje. Česká národní banka [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platbni_styk/certis/certis_stat.html, Štatistické údaje. Národná banka Slovenska [online]. [cit. 2013-09-06]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/target2/statisticke-udaje>, vlastní zpracování

Na výši průměrného denního obratu má vliv počet účastníků v systému i počet provedených plateb. Systém CERTIS v roce 2012 zpracoval denně v průměru přes 2 mil. položek, platební systém TARGET2-SK zpracoval průměrných denní položek pouze přes jeden tisíc. Ovšem při výpočtu výše jedné položky vychází v systému CERTIS částka 260 tis. Kč na jednu provedenou transakci a v systému TARGET2-SK položka o hodnotě přes 3 mil. eur. Z toho vyplývá, že systém TARGET2-SK zpracovává zejména operace vysoké finanční hodnoty než systém CERTIS.

ZÁVĚR

V dnešní, moderní době dochází k rychlému rozvoji nových technologií, které zapříčiňují rozvoj bankovního trhu a tím souvisejících platebních systémů. Z toho důvodu banky neustále zlepšují a zkvalitňují své služby a poskytují dokonalejší produkty. 21. století klade velký důraz na rychlost, jednoduchost a spolehlivost provádění platebního styku. Proto banky musí neustále investovat do nových technologií a informačních systémů.

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat platební systémy a analyzovat platební systémy používané v ČR a ve vybrané zemi EU.

Pro bližší pochopení problematiky platebních systémů byl nejprve v první části bakalářské práce vymezen bankovní trh v ČR. Čtenáři byli seznámeni s hlavními principy bankovního systému, dále s druhy a funkcemi bank a s ČNB. Poté byly popsány funkce a druhy platebních systémů se zaměřením na korespondentský a clearingový platební systém. Následující dvě kapitoly analyzovaly platební systém jak v ČR, zastoupené systémem CERTIS a ve SR, zastoupené platebním systémem SIPS a TARGET2-SK. Systémy byly charakterizovány z pohledu funkcí, typů účastníků a poplatků za používání systému. V poslední části byl porovnán platební systém v ČR s platebními systémy na Slovensku. Nejprve byla provedena analýza a zhodnocení platebních systémů CERTIS a SIPS a poté porovnání platebních systémů CERTIS a TARGET2-SK.

Z provedené komparace vyplynulo, že platební systémy CERTIS, SIPS a TARGET2 pracují na principu zúčtování v reálném čase (RTGS) a zpracovávají stejné typy plateb. Průběh zpracování transakcí se však odlišuje. U systému CERTIS a SIPS je platba zpracovávána prostřednictvím zúčtovacího centra u centrální banky. Po zavedení eura na Slovensku se stal systém SIPS pouze retailovým platebním systémem pro zpracování tuzemských klientských plateb. Tím se systém SIPS stal přidruženým systémem k TARGET2. Platební systém TARGET2 využívá jednotnou platformu, která propojuje centrální banky zemí eurozóny. Zároveň systém TARGET2 nerozlišuje, zda se jedná o platbu vnitrostátní či mezinárodní.

Z analýzy vyplynulo, že platební systém CERTIS je pro ČR plně vyhovující a v následné budoucnosti není předpoklad, že by vznikl nový konkurenční systém. Ovšem vzhledem ke skutečnosti, že systém CERTIS zpracovává pouze transakce v české měně, je na místě otázka, jaká by byla budoucnost platebního systému po zavedení eura. Existují dvě možnosti řešení. Buď v důsledku přijetí eura jako domácí měny vznikne nový systém, nebo systém CERTIS bude provozován paralelně vedle přijatého systému TARGET2. Nejvhodnější varianta by byla

zachování platebního systému CERTIS, protože se jedná o jeden z nejefektivnějších platebních systémů používaných v Evropě.

Z porovnání platebních systémů v ČR a SR plně nevyplývá, který z nich je lepší nebo funguje efektivněji. Systémy plní úlohu ve svém rozsahu a ve svých možnostech. Zúčtovací systémy jsou na velice vysoké úrovni a se stále probíhajícími změnami je jejich kvalita neustále zvyšována.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Ceníku peněžních a obchodních služeb České národní banky: Mezibankovní platební styk. *Česká národní banka* [online]. 2013 [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/cenik_cast_V.pdf
- [2] Číselník kódů platebního styku v České republice. *Česká národní banka* [online]. 1.5.2013 [cit. 2013-08-29]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/ucty_kody_bank/download/kody_bank_CR_155.pdf
- [3] DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, 681 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-720-1515-X.
- [4] Historie regulace a dohledu finančního trhu. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2013-07-19]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/regulace_a_dohled/index.html
- [5] Historie změn Seznamu účastníků systému CERTIS. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/historicke_seznamy_certis.html, vlastní zpracování
- [6] *Jednotná oblast pro platby v eurech (SEPA)* [online]. Evropská centrální banka, 2006 [cit. 2013-09-06]. ISBN 78-92-899-0100-0. Dostupné z: http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2006cs.pdf
- [7] JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 742 s. ISBN 80-247-0769-1.
- [8] LIŠKA, Václav. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004, 628 s. ISBN 80-864-1954-1.
- [9] MÁČE, Miroslav. *Platební styk: klasický a elektronický*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 220 s. ISBN 80-247-1725-5.
- [10] Platební styk. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2013-08-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/

- [11] Prices. *Deutsche Bundesbank Eurosystem* [online]. 2012 [cit. 2013-08-21]. Dostupné z:
http://www.bundesbank.de/Navigation/EN/Core_business_areas/Payment_systems/TARGET2/Prices/prices.html
- [12] Průběh mezibankovního převodu peněžních prostředků (úhrady) v českých korunách (CZK). *Česká národní banka* [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/mezibank_prevody_schema.html
- [13] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovníctví v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1.
- [14] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
- [15] Rozhodnutie Národnej banky Slovenska zo 16. októbra 2012: o pravidlách platobného systému SIPS. In: 2012, 38/2012. Dostupné z:
http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/ROZ7-2012.pdf
- [16] Seznam účastníků systému CERTIS. *Česká národní banka* [online]. 2013 [cit. 2013-09-06]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/seznam_certis.pdf
- [17] SCHLOSSBERGER, Otakar a Marcela SOLDÁNOVÁ. *Platební styk*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Bankovní institut, 2005, 368 s. ISBN 80-726-5072-6.
- [18] Statistické údaje. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2013-09-05]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_stat.html
- [19] SWIFT history. *SWIFT* [online]. [cit. 2013-09-16]. Dostupné z:
http://www.swift.com/about_swift/company_information/swift_history
- [20] Štatistické údaje. *Národná banka Slovenska* [online]. 2012 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/sips/statisticke-udaje>
- [21] Úplné znenie ROZHODNUTIA Národnej banky Slovenska zo 16. októbra 2012 č. 7/2012: o pravidlách platobného systému SIPS ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných rozhodnutím NBS č. 7/2013.

In:http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/UZ-ROZ-7-2012.pdf.
NBS, 2013, 7/2012, 25/2013.

- [22] *Výroční zpráva 2011* [online]. 2011 [cit. 2013-08-21]. ISSN 1830-2947. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2011cs.pdf>
- [23] *Výroční zpráva 2012* [online]. Česká národní banka, 2013 [cit. 2013-08-13]. ISBN 978-80-87225-42-4. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocnizpravy/download/vyrocnizprava_2012.pdf#page=33&zoom=auto,0,783
- [24] Základní seznamy subjektů podle typu subjektu k datu 30.6.2013. ČNB [online]. 2013 [cit. 2013-09-05]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB15.BASIC_LISTINGS_RESPONSE
- [25] Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách. *Businesscenter.cz* [online]. © 1998 - 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/banky/cast1.aspx>
- [26] Zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech. *Businesscenter.cz* [online]. [cit. 2013-09-12]. Dostupné z: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/platebni_styk/cast4.aspx
- [27] Zoznam účastníkov TARGET2-SK. *Národná banka Slovenska: Eurosystem* [online]. 2013, 1.5.2013 [cit. 2013-08-30]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/target2/zoznam-ucastnikov-target2-sk>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Kód platebního styku	Poskytovatel platebních služeb	BIC kód (SWIFT)
0100	Komerční banka, a.s.	KOMB CZ PP
0300	Československá obchodní banka, a.s.	CEKO CZ PP
0600	GE Money Bank, a.s.	AGBA CZ PP
0710	Česká národní banka	CNBA CZ PP
0800	Česká spořitelna, a.s.	GIBA CZ PX
2010	Fio banka, a.s.	FIOB CZ PP
2020	Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka	BOTK CZ PP
2030	AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo	Nemá kód
2050	WPB Capital, spořitelní družstvo	Nemá kód
2060	Citfin, spořitelní družstvo	CITF CZ PP
2070	Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo	MPUB CZ PP
2100	Hypoteční banka, a.s.	Nemá kód
2200	Peněžní dům, spořitelní družstvo	Nemá kód
2210	Evropsko-ruská banka, a.s.	FICH CZ PP
2220	Artesa, spořitelní družstvo	Nemá kód
2230	AXA Bank Europe, organizační složka	Nemá kód
2240	Poštová banka, a.s., pobočka Česká republika	POBN CZ PP
2250	Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo	CTAS CZ 22
2310	ZUNO BANK AG, organizační složka	ZUNO CZ PP
2600	Citibank Europe plc, organizační složka	CITI CZ PX
2700	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	BACX CZ PP
3030	Air Bank a.s.	AIRA CZ P1
3500	ING Bank N.V.	INGB CZ PP
4000	LBBW Bank CZ a.s.	SOLA CZ PP
4300	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	CMZR CZ P1
5400	The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka	ABNA CZ PP
5500	Raiffeisenbank, a.s.	RZBC CZ PP
5800	J & T Banka, a.s.	JTBP CZ PP
6000	PPF banka, a.s.	PMBP CZ PP
6100	Equa bank a.s.	EQBK CZ PP
6200	COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha	COBA CZ PX
6210	BRE Bank S.A., organizační složka podniku	BREX CZ PP
6300	BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika	GEBA CZ PP
6700	Všeobecná úverová banka, a.s., pobočka Praha	SUBA CZ PP
6800	Sberbank CZ, a.s.	VBOE CZ 2X
7910	Deutsche Bank A.G. Filiale Prag	DEUT CZ PX
7940	Waldviertler Sparkasse Bank AG	SPWT CZ 21

7950	Raiffeisen stavební spořitelna a.s.	Nemá kód
7960	Českomoravská stavební spořitelna, a.s.	Nemá kód
7970	Wüstenrot-stavební spořitelna a.s.	Nemá kód
7980	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	Nemá kód
7990	Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.	Nemá kód
8030	Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod	GENO CZ 21
8040	Oberbank AG pobočka Česká spořitelna	OBKL CZ 2X
8060	Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.	Nemá kód
8090	Česká exportní banka, a.s.	CZEE CZ PP
8150	HSBC Bank plc – pobočka Praha	MIDL CZ PP
8200	PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich v České republice	Nemá kód

Zdroj: Číselník kódů platebního styku v České republice. Česká národní banka [online]. 1.5.2013 [cit. 2013-08-29]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/ucty_kody_bank/download/kody_bank_CR_155.pdf

Příloha 2

Seznam účastníků systému CERTIS k 1.5.2013

Identifikační kód	Název účastníka	Typ účastníka
0100	Komerční banka, a.s.	DP
0300	Československá obchodní banka, a.s.	DP
0600	GE Money Bank, a.s.	DP
0710	Česká národní banka	DP
0730	Česká národní banka – zúčtovací centrum	3P
0800	Česká spořitelna, a.s.	DP
2010	Fio banka, a.s.	DP
2020	Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka	DP
2030	AKCENTA, spořitelni a úvěrni družstvo	DP
2050	WPB Capital, spořitelni družstvo	DP
2060	Citfin, spořitelni družstvo	DP
2070	Moravský Peněžní Ústav – spořitelni družstvo	DP
2100	Hypoteční banka, a.s.	DP
2200	Peněžní dům, spořitelni družstvo	DP
2210	Evropsko-ruská banka, a.s.	DP
2220	Artesa, spořitelni družstvo	DP
2230	AXA Bank Europe, organizační složka	DP
2240	Poštová banka, a.s., pobočka Česká republika	DP
2250	Záložna CREDITAS, spořitelni družstvo	DP
2310	ZUNO BANK AG, organizační složka	DP
2600	Citibank Europe plc, organizační složka	DP
2700	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	DP
3030	Air Bank a.s.	DP
3500	ING Bank N.V.	DP
4000	LBBW Bank CZ a.s.	DP
4300	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	DP
5400	The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka	DP
5500	Raiffeisenbank, a.s.	DP
5800	J & T Banka, a.s.	DP
6000	PPF banka, a.s.	DP
6100	Equa bank a.s.	DP
6200	COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha	DP
6210	BRE Bank S.A., organizační složka podniku	DP
6300	BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika	DP
6700	Všeobecná úverová banka, a.s., pobočka Praha	DP
6800	Sberbank CZ, a.s.	DP
7910	Deutsche Bank A.G. Filiace Prag	DP
7940	Waldviertler Sparkasse Bank AG	DP
7950	Raiffeisen stavební spořitelna a.s.	DP
7960	Českomoravská stavební spořitelna, a.s.	DP

7970	Wüstenrot-stavební spořitelna a.s.	DP
7980	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	DP
7990	Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.	DP
8030	Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod	DP
8040	Oberbank AG pobočka Česká spořitelna	DP
8060	Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.	DP
8090	Česká exportní banka, a.s.	DP
8150	HSBC Bank plc – pobočka Praha	DP
9870	MasterCard Europe sprl. – platební karty	3P
9890	Vybrané operace KB	3P
9910	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.	3P
9960	ČNB-Krátkodobé dluhopisy	3P
9980	Československá obchodní banka, a.s. – platební karty	3P

Zdroj: Seznam účastníků systému CERTIS. Česká národní banka [online]. 2013 [cit. 2013-09-06]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/seznam_certis.pdf

Příloha 3

Sadzobník poplatkov platobného systému SIPS

Transakčné poplatky:

1. Poplatok za spracovanie jedného príkazu prijatého od účastníka v časovom pásme od 16:30 h do 9:00 h	0,01 eur
2. Poplatok za spracovanie jedného príkazu prijatého od účastníka v časovom pásme od 9:00 h do 12:30 h	
a) splatného v aktuálnom účtovnom dni	0,05 eur
b) splatného v nasledujúcich účtovných dňoch	0,01 eur
3. Poplatok za spracovanie jedného príkazu prijatého od účastníka v časovom pásme od 12:30 h do 16:30 h	0,01 eur

Mesačné poplatky:

4. Poplatok za využívanie služieb platobného systému SIPS	
a) tuzemské úhrady podľa pravidiel SEPA a tuzemské inkasá podľa pravidiel SEPA	200,00 eur
b) tuzemské úhrady podľa pravidiel SEPA, tuzemské inkasá podľa pravidiel SEPA a cezhraničné úhrady podľa pravidiel SEPA	300,00 eur
c) tuzemské úhrady podľa pravidiel SEPA, tuzemské inkasá podľa pravidiel SEPA a cezhraničné inkasá podľa pravidiel SEPA	350,00 eur
d) tuzemské úhrady podľa pravidiel SEPA, tuzemské inkasá podľa pravidiel SEPA, cezhraničné úhrady podľa pravidiel SEPA a cezhraničné inkasá podľa pravidiel SEPA	400,00 eur

Jednorazové poplatky:

5. Poplatok za pripojenie účastníka do platobného systému SIPS	1 000,00 eur
6. Poplatok za pripojenie nepriameho účastníka do systému STEP2	
a) cezhraničné úhrady podľa pravidiel SEPA	350,00 eur
b) cezhraničné inkasá podľa pravidiel SEPA	350,00 eur
7. Poplatok za výstup nepriameho účastníka zo systému STEP2	
a) cezhraničné úhrady podľa pravidiel SEPA	350,00 eur
b) cezhraničné inkasá podľa pravidiel SEPA	350,00 eur
8. Poplatok za zmenu údajov nepriameho účastníka v systéme STEP2	350,00 eur
9. Poplatok za oneskorenú úhradu poplatkov účastníka za SIPS - omeškanie viac ako 10 kalendárnych dní od splatnosti rozpisu poplatkov	250,00 eur
10. Poplatok za neúspešné spracovanie klíringového cyklu - multilaterálneho z dôvodu nedostatku likvidity	10 000,00 eur
11. Poskytnutie archívnych dát na žiadosť účastníka:	
a) dáta archivované do 1 mesiaca	100,00 eur

b) dáta staršie ako 1 mesiac	200,00 eur
c) za jeden vyhotovený nosič	20,00 eur

Poplatky za pripojenie do dátovej siete UNIVERZAL-NET®:

12. Mesačný poplatok za štandardné pripojenie účastníka do platobného systému SIPS (pripojenie dvoma nezávislými dátovými spojmi TCP/IP v dátovej sieti UNIVERZAL-NET® najviac dvoma nezávislými uzlami):	
a) jednou terestriálnou linkou s prenosovou rýchlosťou 64 kb/s a	
b) jednou linkou s rádiovým prenosom s prenosovou rýchlosťou 64 kb/s	610,00 eur
13. Mesačný poplatok za redukované pripojenie účastníka do platobného systému SIPS (jeden uzol a jeden dátový spoj TCP/IP) s pripojením:	
a) terestriálnou linkou s prenosovou rýchlosťou 64 kb/s	230,00 eur
b) linkou s rádiovým prenosom s prenosovou rýchlosťou 64 kb/s	380,00 eur
15. Jednorazový poplatok za zrušenie koncového uzla dátovej siete UNIVERZAL-NET® účastníka platobného systému SIPS pripojeného	
a) terestriálnou linkou	180,00 eur
b) linkou s rádiovým prenosom	330,00 eur

Zdroj: Úplné znenie ROZHODNUTIA Národnej banky Slovenska zo 16. októbra 2012 č. 7/2012: o pravidlách platobného systému SIPS ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných rozhodnutím NBS č. 7/2013.

In: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/UZ-ROZ-7-2012.pdf. NBS, 2013, 7/2012, 25/2013.

Příloha 4

Seznam účastníku TARGET2-SK

Přímý účastníci platebního systému TARGET2-SK:

P.č.	Obchodné jméno	Adresa	IČO
1.	AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo, pobočka Košice	Krmanova 3, 040 01 Košice	36 866 750
2.	AXA Bank Europe, pobočka zahraničnej banky	Kolárska 6, 811 06 Bratislava	36 865 761
3.	BKS Bank AG, pobočka zahraničnej banky v SR	Pribinova 4, 811 09 Bratislava	36 869 856
4.	BRE Bank SA, pobočka zahraničnej banky mBank v Slovenskej republike	Pribinova 10, 811 09 Bratislava	36 819 638
5.	Citibank Europe plc, pobočka zahraničnej banky	Mlynské nivy 43, 825 01 Bratislava	36 861 260
6.	COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka zahraničnej banky, Bratislava	Rajská 15/A, 811 08 Bratislava	30 847 737
7.	Československá obchodná banka, a.s.,	Michalská 18, 815 63 Bratislava	30 805 066
8.	ČSOB stavebná sporiteľňa, a.s.	Radlinského 10, 813 23 Bratislava	35 799 200
9.	Prima banka Slovensko, a.s.	Hodžova 11, 010 11 Žilina	31 575 951
10.	EXIMBANKA SR	Grösslingova 1, 813 50 Bratislava	35 722 959
11.	Fio banka, a.s., pobočka zahraničnej banky	Kollárovo námestie 15, 811 06 Bratislava	36 869 376
12.	ING Bank N.V., pobočka zahraničnej banky	Jesenského 4/C, 811 02 Bratislava,	30 844 754
13.	J&T BANKA, a.s., pobočka zahraničnej banky	Lamačská cesta 3, 841 04 Bratislava	35 964 693
14.	Komerční banka, a.s., pobočka zahraničnej banky	Hodžovo námestie 1A, 811 06 Bratislava	47 231 564
15.	Národná banka Slovenska	Imricha Karvaša 1, 813 25 Bratislava	30 844 789
16.	Oberbank AG, pobočka zahraničnej banky v Slovenskej republike	Prievozska 4/A, 821 09 Bratislava	36 861 146
17.	OTP Banka Slovensko, a.s.	Štúrova 5, 813 54 Bratislava	31 318 916
18.	Poštová banka, a.s.	Dvořákovo nábřežie 4, 811 02 Bratislava	31 340 890
19.	Privatbanka, a.s.	Einsteinova 25, 851 01 Bratislava	31 634 419
20.	Prvá stavebná sporiteľňa, a.s.	Bajkalská 30, 829 48 Bratislava	31 335 004

P.č.	Obchodné jméno	Adresa	IČO
21.	Slovenská sporiteľňa, as. .	Tomášikova 48, 832 37 Bratislava	00 151 653
22.	Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.	Štefánikova 27, 814 99 Bratislava	00 682 420
23.	Štátna pokladnica	Radlinského 32, 810 05 Bratislava	36 065 340
24.	Tatra banka, a.s.	Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava	00 686 930
25.	The Royal Bank of Scotland plc, pobočka zahraničnej banky	Hviezdoslavovo námestie 25, 811 02 Bratislava	47 238 771
26.	UniCredit Bank Slovakia, a.s.	Šancová 1/A, 813 33 Bratislava	00 681 709
27.	Sberbank Slovensko, a.s.	Vysoká 9, 810 00 Bratislava	17 321 123
28.	Všeobecná úverová banka, a.s.	Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava	31 320 155
39.	Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a.s.	Grösslingova 77, 824 68 Bratislava	31 351 026
30.	ZUNO BANK AG, pobočka zahraničnej banky	Pribinova 8, 811 09 Bratislava	36 867 594

Zdroj: Zoznam účastníkov TARGET2-SK. Národná banka Slovenska: Eurosystem [online]. 2013, 1.5.2013 [cit. 2013-08-30]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/target2/zoznam-ucastnikov-target2-sk>